

UVODNA RIJEČ

Vladajući, zašto ignorirate umirovljenike?

Piše: Jasna A. Petrović

Počela je neslužbena kampanja za izbore za Predsjednika Republike Hrvatske. Sve su brojnije izjave aktualne predsjednice Kolinde Grabar Kitarović i premijera Andreja Plenkovića u kojima se spominje problematika različitih slojeva društva. No, ono što je vidljivo iz svih tih poruka jest da se ni u jednom od predizbornih obećanja ne spominju oni najugroženiji – umirovljenici.

Neshvatljivo je da čelni ljudi države ignoriraju više od 1.240.000 umirovljenika, kao i činjenicu da više od polovice umirovljenika, njih 58 posto, živi ispod hrvatske linije siromaštva, koja za ovu godinu za samca iznosi 2.496,5 kuna.

Relativna vrijednost mirovina (udjel prosječne bruto mirovine u bruto plaći) iznosi 27,7 posto te je, uz irsku mirovinu, najniža u zemljama Europske unije, što je dovelo do toga da je svaki treći građanin stariji od 65 godina potonuo u zonu siromaštva te svaki drugi samac.

Gospodo i gospođe, čak 98 posto svih umirovljenika ima mirovine niže od prosječne plaće! Nije li tragična takva budućnost umirovljenika koju nudite današnjim siromašnim radnicima?

Položaj onih koji su izgradili svoju zemlju vlastitim rukama i znanjem, da bi bili „namireni“ dva puta godišnje s mizernim usklađivanjem mirovina, koje im pojeđu besplatno dopunsko zdravstveno osiguranje i povećani troškovi života, doista je ponižavajući.

Nebriga vladajućih za umirovljenike i starije osobe dovela je do opće društvene marginalizacije starijih osoba, a kao što vidimo prema izjavama političke vrhuške, nema naznaka da bi se netko potrudio makar ih spomenuti. O njima se šuti. Koga briga za 20 posto odbačenih starica i staraca?!

Glavne teme o kojima predsjednica i premijer pričaju u javnosti uglavnom se svode na probleme iseljavanja mladih, slaba demografska kretanja, odnosa sa Srbijom i međunacionalnim ispadima, no nigdje nema ničeg o problemima umirovljenika koji jedva spajaju kraj s krajem, poniženi su i podcijenjeni, kopajući po kontejnerima i hraneći se po javnim kuhinjama.

Gospodo, operite uši, jer jednog ćete se dana probuditi u zemlji iz koje su mladi iselili, a stari pomrli od gladi!

U OVOM BROJU:

NACIONALNA MIROVINA

Malo više od socijalne pomoći

INTERVJU

prof.dr.sc. Ninoslav Mimica

Ne postoji antibiotik za depresiju

SPAŠAVANJE MIROVINA

Masovni povratak iz drugog stupa

RAVNOPRAVNOST

Rodni jaz se smanjuje

ALARMANTNI PODACI!

Zašto se ubijaju hrvatski starci i starice?

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

Malo više od socijalne pomoći

Sindikata umirovljenika Hrvatske ima svog predstavnika u Radnoj skupini za utvrđivanje kriterija za obuhvat potencijalnih korisnika nacionalne mirovine, koja ovih dana započinje s radom. Nije čudno, s obzirom da je upravo predstavnik SUH-a izabrao da se u Strategiju socijalne skrbi za starije osobe još 2017. uvrsti i tzv. nacionalna mirovina, kao nužna barijera bujanju siromaštva starijih.

Uža radna skupina kojoj je nositelj Ministarstvo rada i socijalne skrbi već neko vrijeme priprema podlogu i analize za uvođenje nacionalne mirovine, a novi ministar Josip Aladrović podsjeća da je riječ o takozvanoj osnovnoj, odnosno socijalnoj mirovini koju bi primali stariji od 65 godina koji nikad nisu bili zaposleni ili su radili manje od 15 godina, koliki je hrvatski minimum za stjecanje mirovine.

Obećanje, ludom radovanje

Uvođenje tzv. nacionalne mirovine bila bi realizacija jednog od predizbornih obećanja HDZ-a s prošlih parlamentarnih izbora, ali i nekih prethodnih vlada (Ivica Račan, Jadranka Kosor). Razlog je što je Hrvatska, uz Španjolsku, na vrhu ljestvice nepokrivenosti dobne skupine stanovništva starijih od 65 godina mirovinama, prema Eurostatu pokrivenost je samo 64 posto! To bi značilo da je mirovinom nepokriveno čak 36 posto starijih, odnosno oko 299.000 osoba. Naravno da neki od njih imaju priloge, dok ih samo oko 10.000 prima stalnu socijalnu pomoć. Vlada tek treba objaviti točan broj potencijalnih korisnika, a procjene iz nadležnog Ministarstva trenutno iznose od 40.000 do čak 85.000 osoba starijih od 65 godina koje ne-

maju uvjete za mirovinu te povremeno ili stalno primaju socijalnu pomoć.

Zakonodavni okvir pripremat će se tijekom 2020., a prva isplata nacionalne mirovine bila bi 2021. godine. Osim novca koji se mora osigurati u proračunu, jedno od glavnih pitanja koje će država razriješiti sa stručnjacima i socijalnim partnerima je hoće li se nova mirovina dijeliti svima starijima od 65 bez mirovine ili će se uvesti određeni kriteriji temeljeni na imovinskom i dohodovnom cenzusu.

Među najgorima u EU

Radna skupina će promisliti i hoće li ostati na nazivu ove državne naknade za starije osobe koji asocira na mirovinu stečenu radom, ili će joj dati više socijalni karakter nazivom „socijalna mirovina“, jer je riječ o pravu koje je bliže socijalnom proračunu. Bio bi to i jedan od načina da se zaštiti mirovinski sustav od proširenja prava, ali i da se ne potiče siva ekonomija i praksa neplaćanja mirovinskih doprinosa.

U svakom slučaju, tzv. nacionalna mirovina je potrebna kao neizostavna barijera protiv siromaštva starijih osoba, a one su u dobnoj skupini starijoj od 65 godina dospjele do neslavnog petog najgoreg mjesta u Europskoj uniji, kad je riječ o riziku od siromaštva i socijalne isključenosti od čak 32,9 posto (žene čak 36 posto). A hrvatska linija siromaštva za 2018. godinu iznosi 2.496,5 kuna za samca, najniža mirovina za 15 godina radnog staža 1.019 kuna, dok je socijalna pomoć samo 920 kuna. Na izgled previše brojeva, ali u njima se krije matematika staračkog siromaštva.

Jasna A. Petrović

USKLAĐIVANJE MIROVINA

Šaka jada

Da nije bilo pritiska umirovljeničkih udruga za brisanje Mrišćeve „švicarske matematike“ iz formule za usklađivanje mirovina, sada bi mirovine porasle za 1,8 posto, a ovako su porasle za 2,44 posto. Umirovljenici kažu da je to šaka jada, jer sa 40 do 60 kuna koliko povećanje znači za većinu umirovljenih, ne može se uloviti korak s povećanjem režija i cijena hrane. Umirovljeničke udruge nisu zadovoljne s postignutim i nezadovoljstvo umirovljenika je opravdano. Zahtijeva se povećanje varijabli u formuli usklađivanja na stopostotni iznos povoljnijeg indeksa rasta plaća ili cijena.

NAJNIŽE MIROVINE

3,13 posto povećanja

Nakon što je od 1.1.1999. godine ukinuta minimalna mirovina, te je uveden institut najniže mirovine, umirovljenicima ništa više nije jasno i gotovo nitko nema pojma ima li baš on najnižu mirovinu, ma koliko ona bila niska. Najniža mirovina se temeljem unutargeneracijske solidarnosti i načela redistributivnosti „daje“ onima čija bi mirovina bila niža od najniže, i to na način da se pomnože godine staža i vrijednost jedne aktualne vrijednosti mirovine koja sada iznosi 67,97 kuna, a do ove mirovinske reforme je bila niža od te vrijednosti. Zanimljivo je da glavna umirovljenička stranka nikako nije odobravala da se poveća AVM za najnižu mirovinu, jer da svatko treba dobiti koliko je zaradio?! Uglavnom, ako vam se izračuna da sa 15 godina radnog staža i 65 godina života imate manje od 1.019 kuna, onda vam pripada najmanje taj iznos mirovine, odnosno npr. za 30 godina radnog staža najniža mirovina iznosi 2.039 kuna. Povećanje najnižih mirovina je minijturni korak na bolje.

Sindikata umirovljenika Hrvatske i dalje inzistira da se, paralelno uz uvođenje tzv. nacionalne mirovine, ponovno uvede minimalna mirovina, koja bi bila vezana uz Hrvatsku liniju siromaštva koja trenutno iznosi 2.496 kuna. Borba se nastavlja.

Više od 60 posto povratnika iz drugog mirovinskog stupa

Piše: *Jasna A. Petrović*

Telefoni Sindikata umirovljenika Hrvatske su se užarili ovoga ljeta zbog sve češćih poziva budućih umirovljenika suočenih s odlukom hoće li otići u mirovinu iz obveznog mirovinskog osiguranja drugog stupa i prvog mirovinskog stupa, ili samo iz prvog međugeneracijskog mirovinskog stupa. Unatoč ogromnom pritisku inozemnih banaka, kojima je drugi mirovinski stup isplativa igračka, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava uvelo je pravo izbora i time spasilo mirovine svih budućih umirovljenika koje su niže od prosječne mirovine.

Na Nacionalnom vijeću umirovljenika u srpnju se činilo da su bankarski mirovinski fondovi uspjeli obraniti svoje „dvoriste“, jer su izbornim (državnim) dodatkom na osnovnu mirovinu od 20,25 posto za sve koji ostaju u drugom stupu, na prvi pogled uspjeli „uvjeriti“ velik broj svojih prinudnih „štediša“ da ne pobjegnu glavom bez obzira natrag u prvi stup.

Vjernost inozemnim bankarima

Međutim, presudno je bilo davanje prava na jednokratnu

isplatu prigodom umirovljenja u vrijednosti od 15 posto od ukupno kapitaliziranih sredstava, ali samo ako je ispunjen zakonski uvjet o visini mirovine iz I. stupa (ako je osnovna mirovina iz mirovinskog osiguranja generacijske solidarnosti veća za 15% od najniže mirovine iz I. stupa prema ZOMO-u). Važno je znati da se na tako isplaćeni iznos naplaćuje i porez na dohodak i prirez porezu na dohodak sukladno Zakonu o porezu na dohodak, a korisniku mirovine isplaćuje neto iznos, pa to na kraju ispada manje.

Tako je, zahvaljujući kuhinjama financijske industrije u Hrvatskoj, a uz potporu HDZ-a i SDP-a, drugi mirovinski stup preživio još jednu mirovinsku reformu, unatoč tome što je ogroman teret hrvatskim javnim financijama, a njegov tranzicijski trošak iznosi više od 9 milijardi kuna godišnje, te iako su ga sve druge europske zemlje transformirale u dobrovoljni stup. Slovačka i Češka nisu ni započele takvu privatizaciju mirovinskog sustava, dok su ga Mađarska, Slovačka, Poljska, Rumunjska i Bugarska ukinule. Samo Hrvatska ostaje vjerna svojim inozemnim bankarima s

visokim plaćama i bonusima, te grijanim sjedalima u luksuznim automobilima.

Ipak, možda se to, zahvaljujući posljednjoj mirovinskoj mini reformi, može nazvati polaganim odumiranjem, jer uz sve mamce, u prva četiri mjeseca je 41,5 posto svih novoumirovljenih prešlo u prvi javni stup, dok ih se u kolovozu 2019. vratilo čak 60,8 posto. U HZMO-u su predvidjeli takav trend rasta, pa tu nema iznenađenja.

Drugi stup – samo za bogate

Zapravo, ostaje pitanje tko je taj tko će izabrati ostati u drugom stupu? To su zasigurno radnici s plaćama višima od prosječne plaće, onaj bogatiji dio radničke klase, ili pak nevoljnici koje će od ovrhe ili duga spasiti isplata 15 posto akumulirane „štednje“.

Kakve savjete dajemo budućim umirovljenicima? Nakon što podnesu zahtjev za starosnu/prijevremenu starosnu mirovinu Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, Središnji registar osiguranika (REGOS) budućem korisniku mirovine dostavlja informativni izračun mirovine na kućnu adresu. Tada u prostorijama FINA-e potpisat će za varijantu koja je njima privatno povoljnija.

Mi ne odlučujemo, no svi mi biramo hoćemo li, poput većine europskih zemalja, kao temelj mirovinskog sustava imati javni stup međugeneracijske solidarnosti ili ćemo, unatoč pameti, potpisati za privatizaciju mirovina! Mi stariji za svoju djecu glasamo protiv privatizacije, jer je izložena nepouzdanim tržišnim zakonima i nikakvom jamstvu da neće bankrotirati. Mi glasamo za javni sustav mirovinske solidarnosti za koji jamči država.

Nejednaka prava na rad

Novi paket mirovinske reforme donio je i neke pozitivne posljedice za umirovljenike, npr. proširenjem kruga zaposlenih umirovljenika ostvaruje se dodatni prihod umirovljenika uz socijalnu uključenost. Odlazak u mirovinu je velika životna promjena pa je mnogim umirovljenicima lakše ako se s njime suoče postupno. Također, umirovljenici mogu prenijeti svoja znanja na nove zaposlenike i tako im olakšati proces privikavanja na novi posao. Ovime se osigurava i dodatna radna snaga, što posebno dolazi do izražaja u deficitarnim zanimanjima.

Mogućnost rada uz mirovinu koristilo je 1. siječnja 2019. samo oko 5.000 umirovljenika. Trenutno u Republici Hrvatskoj ovu mogućnost koristi 12.850 umirovljenika, što je 2,5 puta više u odnosu na prethodnu godinu i ujedno jedan posto umirovljeničke populacije, dok u Europskoj uniji pravo na rad ostvaruje šest posto umirovljenika.

Izuzeti obiteljski umirovljenici

Izmjenama Zakona o mirovinskom osiguranju, koje su stupile na snagu 1. siječnja 2019. proširen je krug korisnika mirovine koji mogu raditi do polovice punog radnog vremena uz isplatu mirovine u punom iznosu i na korisnike starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika uz izmijenjen ugovor o radu, kao i na korisnike prijevremene starosne mirovine. Nažalost, i dalje su izuzeti obiteljski umirovljenici, iako je riječ o većinskoj skupini poglavito žena i najsiromašnijih s prosječnom mirovinom od dvije tisuće kuna.

Uvedena je i mogućnost rada do polovice punog radnog vremena uz isplatu mirovine u punom iznosu i mogućnost rada u punom radnom vremenu uz isplatu mirovine umanjene za 50% za korisnike starosne mirovine ostvarene prema posebnim propisima o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika, ovlaštenih službenih osoba i zaposlenika zaposlenih na poslovima razminiranja. Sindikat umirovljenika Hrvatske protivi se ta-

kvom razlikovanju te pogodovanju vojnim i policijskim umirovljenicima, držeći da se time diskriminiraju umirovljenici prema općim propisima.

U slučaju zaposlenja, umirovljenici koji su ostvarili najnižu mirovinu, ona se više ne isplaćuje. Sindikat umirovljenika Hrvatske takvo zakonsko rješenje drži neosnovanim i nepravednim, jer je riječ o već ostvarenom pravu, te je tu riječ za pravo o kažnjavanju najsiromašnijih.

Novi izračun - veća mirovina

Korisnici mirovine koji rade imaju pravo na ponovno određivanje mirovine nakon navršene jedne godine staža osiguranja, u slučaju da su bili zaposleni na puno radno vrijeme, a u slučaju da su bili zaposleni do polovice radnog vremena, nakon navršene dvije godine staža osiguranja.

Korisnik mirovine koji je po osnovi ponovnog zaposlenja ostvario najmanje jednu godinu staža osiguranja ima pravo na ponovno određivanje mirovine, osim ako je korisnik invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti. Ovi korisnici osiguranja imaju pravo na poseban izračun mirovine, odnosno na ostvarivanje nove vrste mirovine.

Korisnici prijevremene starosne mirovine koji se zaposle na puno radno vrijeme i obustavi im se isplata mirovine, mogu ostvariti pravo na starosnu mirovinu bez smanjenja. U slučaju ostvarivanja prava na novu vrstu mirovine, korisnici imaju pravo i na dodani staž. On se priznaje svakoj majci ili posvojiteljici, a iznimno i osu koji ostvaruju pravo na mirovinu tako da se stažu dodaje šest mjeseci za svako rođeno ili posvojeno dijete. Na taj način se mirovina povećava za prosječno dva posto.

Automatski povoljnije rješenje!

Umirovljenik koji se zaposli može tražiti preraspodjelu osobnog odbitka putem sustava ePorezna, u ispostavi Porezne uprave ili putem poslodavca, ako

to poslodavac želi, no u SUH-u smatraju kako je to bespredmetni izvor zavrzlama, te da bi HZMO i Porezna uprava trebali to automatski rješavati na najpovoljniji način za svakog pojedinca.

Navedene zakonske izmjene predstavljaju korak naprijed u poboljšanju statusa zaposlenih umirovljenika. Ipak, određene skupine umirovljenika su u diskriminatornom položaju zbog obustave isplate mirovine, stoga se Sindikat umirovljenika Hrvatske zalaže za prestanak obustave isplate mirovina svim zaposlenim umirovljenicima, te ostvarivanje jednakih prava za sve kategorije umirovljenika, neovisno jesu li mirovinu ostvarili po općim ili posebnim propisima.

Najveći je problem neinformiranost o pravima, te je svakako vrlo korisno organiziranje javnih predavanja i tribina. U Zagrebu je polovicom srpnja 2019., u organizaciji Seniora Stranke Bandić Milan 365 – Stranke rada i solidarnosti, održana tribina o zapošljavanju umirovljenika, inspirirana upravu zavrzlamama iz prakse.

Predavači su bili pomoćnica ministra rada i mirovinskog sustava i sukreatorka mirovinske reforme Melita Čičak i pomoćnik ministra rada i mirovinskog sustava i stručnjak za porezni sustav Dražen Opalić. Moderatorica Tribine bila je predsjednica Odbora Foruma Seniora stranke Bandić Milan 365 – Stranka rada i solidarnosti Zdenka Ninić. Kad bi se i druge seniorske sekcije političkih stranaka više angažirale na pitanjima svakodnevnih problema umirovljenika, sigurno bi se lakše dolazilo i do političkih rješenja.

Mladen Petrinović

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske
Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica
Uređuje: Uredništvo
Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb, Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.
 Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202
 E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr
Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: 5. BOJA, Odra, 10020 Novi Zagreb
 Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

Zašto se ubijaju hrvatski starci i starice?

Piše: Igor Knežević

Svaki dan u Hrvatskoj život si u prosjeku oduzmu dvije osobe, a jedna od tih osoba je starija od 55 godina. Dakle, za razliku od mladih i sredovječnih ljudi, starije osobe su itekako pod većim rizikom od samoubojstva. Iako je ukupan broj samoubojstava u Hrvatskoj zadnjih desetak godina u padu, udjel starijih osoba u ukupnim samoubojstvima sve je veći.

Tako od 2014., kad je udjel iznosio 57,2 posto, taj indeks neprestano raste, i to 2015. na 58,4 posto, 2016. na 58,5 posto te 2017. na rekordnih 58,9 posto (od 635 samoubojstava čak 374 su počinile osobe starije od 55 godina).

Negativan trend je očigledan posljednjih godina, što je dijelom posljedica porasta broja i udjela starijih osoba u društvu, ali i ekonomskog osiromašivanja i socijalne deprivacije starijih.

Pitanje života i smrti

Naime, udio prosječnih mirovina u prosječnoj neto plaći nije bio nikad niži, te sada iznosi 37,6 posto. Posljedično, svaki treći umirovljenik živi u zoni siromaštva, a nedostatak sredstava za život itekako utječe na gubitak socijalne uključenosti, što je jedan od češćih uzroka oduzimanja života. Dakle, opadanje realne vrijednosti mirovina nije samo ekonomsko pitanje, već - vidljivo iz priloženoga - i pitanje života i smrti u mnogim slučajevima! Dakako, još štošta može naterati osobu na takav čin.

„Strmoglavni pad osobnog standarda, strah od ovrha, gubitka stana, sram zbog nemogućnosti pomaganja unučadi, gubitak obiteljskih i socijalnih interakcija, dovode do očaja. Također, stari su sve češće žrtve prijevара, opće proširenih ugovora o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju, zelenaških kredita, a uskoro i takozvanih posmrtnih kredita. Uz neizlječive bolesti i tjelesnu patnju, i to su česti razlozi za samoubojstvo“, kazala je predsjednica SUH-a Jasna A. Petrović u intervjuu za Deutsche Welle.

Hrvatska nažalost pri vrhu u EU

Prema podacima Eurostata 2015. godine 56.200 osoba u Europskoj uniji je počinilo samoubojstvo, od čega 77 posto muškaraca i 23 posto žena.

Prosječna europska stopa iznosila je godišnje 11 samoubojstava na 100.000 stanovnika, dok je za isti broj stanovnika iz dobne skupine iznad 65 godina bila daleko viša - čak 16,6 samoubojstava. Crnu

listu samoubojstava starijih osoba u EU 2015. godine predvodila je Slovenija sa 40,3 samoubojstva na 100.000 stanovnika, zatim Litva (37,63), Mađarska (35,26) i zatim Hrvatska (34,81). Najmanje su se stariji ubijali na Malti (2,69), Cipru (2,82), u Ujedinjenom Kraljevstvu (6,32) i Grčkoj (6,57). Istina, posljednjih godina u Hrvatskoj broj samoubojstava osoba ove dobne skupine polako opada (2016. - 31,3 osobe; 2017. - 28 osoba), no njihov udjel u ukupnom broju samoubojstava - raste.

Tako su čak 40,1 posto svih samoubojica u Hrvatskoj 2017. godine bili iz dobne skupine 65+, što dovoljno govori da su starije osobe u Hrvatskoj odbačene na margine društva.

Stigmatizacija starih

Docentica Petrona Brečić iz Klinike za psihijatriju Vrapče, pročelnica Zavoda za afektivne poremećaje, široko prihvaćeno mišljenje kako je sasvim normalno da se stariji češće ubijaju objašnjava stigmatizirajućim odnosom društva prema starosti.

„Ne bi trebalo biti normalno da se ljudi uopće ubijaju. Ali to je taj ukorijenjeni stav prema starosti. Cijela naša kultura je kultura mladosti i straha od starosti. Ne želimo biti stari i želimo zavarati starost. Pa pogledajte što ljudi rade od sebe kako se ti izvanjski znakovi starosti ne bi vidjeli. Međutim, to je naša neminovnost i trebamo što prije početi doživljavati starost na pozitivan način. Ne samo doživljavati, već i promijeniti okolnosti da se pokaže da su stariji ljudi važan i koristan dio našeg društva. Starost nosi i puno stvari koje ne možemo dobiti u mladim godinama, a društvo to ne prepoznaje na pravi način“.

Brojni pratitelji tematske Facebook stranice SUH-a *Pokret protiv siromaštva*

starijih osoba prokomentirali su zašto se starije osobe sve više ubijaju.

„Nikakvo čudo. Treba samo pogledati kako se svi ponašaju prema starijim osobama, a i financije ne idu na ruku starijima“, napisala je Zagrepčanka Dubravka Šošarić. Pavle Malacko pak piše: „Ako ovaj režim eutanazira umirovljenike, više će im ostati za bolje aute“. Nada Tkalčević ističe kako su „mladi otišli, a stari nemaju od čega živjeti, zbog čega je normalno da će dići ruku na sebe. Dok drugi uživaju...“. Tonkica Matejaš iz Kutine na naše pitanje je napisala kako se ubijaju „samo oni koji nisu u Saboru i na državnim jaslama, jer sa mizerijom od penzije nema života, a čak ni životarenja“.

Rješavanje balasta?

Najviše je za oko zapeo komentar Večeslava Žnidareca iz Zagreba: „Nitko se ne želi pitati što je razlog sve češćim samoubojstvima starijih osoba iz jednostavnog razloga što je upravo to jedan od ciljeva i načina za smanjivanje broja nepoželjnih umirovljenika, koje usput smatraju beskorisnim teretom i balastom države!“

U prilog ocjeni kako je rizik od samoubojstva u Hrvatskoj to veći što je osoba starija ide i podatak Eurostata, prema kojem je 2016. godine u Hrvatskoj prosječna stopa samoubojstva za starije od 85 godina iznosila čak 47,54 osoba na 100.000 stanovnika. Prosjek EU za tu dob je 22, dakle više nego duplo manje nego u Hrvatskoj.

Ostaje upitati se jesu li samo ponešto paranoidni oni koji misle kako je riječ o svojevrsnoj društveno poticanoj masovnoj eutanaziji siromašnih staraca i starica ili o samo nedostatku ljubavi i poštovanja spram zaslužnih predaka?

Kad već neće država

U *Glasu umirovljenika* je već prije pisano kako Hrvatska, za razliku od susjednih zemalja Srbije, Crne Gore, Makedonije i BiH, ne osigurava besplatan boravak u lječilištima i toplicama svojim umirovljenicima. U Grčkoj svoje hotele popunjavaju dvotjednim boravkom umirovljenika izvan sezone, a sličnih inicijativa ima i u drugim zemljama.

Stupnik voli svoje stare

No, u Hrvatskoj, kad već neće država, svoju socijalnu osviještenost pokazali su u Vukovaru i Brodskom Stupniku, gdje su iz gradskog, odnosno općinskog proračuna odlučili pomoći umirovljenicima da uživaju u najbližim toplicama.

Kako je za *Glasi umirovljenika* izjavio načelnik općine Brodskog Stupnika Goran Jelinić, njihova općina već treću godinu zaredom organizira besplatne jednodnevne izlete u Daruvarske toplice za osobe starije od 54 godine.

„Shvatili smo da se za osobe starije životne dobi ne provode nikakve aktivnosti pa smo smislili način da olakšamo život i pružimo im neke sadržaje. Tako je pala ideja da u kolovozu osiguramo četiri termina, odnosno svaki tjedan na jednodnevni izlet pošaljemo 50 starijih osoba“, kazao je Jelinić.

Praksa je da prvih 50 osoba koje se jave u općinu odu u toplice, a svi oni koji su se kasno javili imaju prednost u sljedećem izletu te su tako svi zadovoljni, ističe načelnik. Za organizirani besplatni prijevoz i kupnju cjelodnevnih karata za kupanje ova općina je osigurala 25.000 kuna. Bravo!

Vukovarci u velikom broju

Brigu o starijima iznad 60 godina pokazao je grad Vukovar, koji od 9. srpnja do 3. rujna 2019. godine organizira jednodnevne izlete u Bizovačke toplice. Tako svakog utorka čak 200 umirovljenika u četiri autobusa ima priliku na besplatan prijevoz do toplica, a tamo umjesto 34 kune plaćaju ulaznicu samo 10 kuna. Ovo je već četvrta godina u nizu da grad osigurava liječenje i kupanje umirovljenicima.

„Odlazak umirovljenika u Bizovačke toplice je iznimno lijep i adekvatan način kako bi našim umirovljenicima uljepšali slobodno vrijeme. Bizovačke toplice nude dodatne sadržaje koje mi ovdje nemamo, ponajprije mogućnost korištenja ljekovitih termalnih izvora uz puno drugih sadržaja“, izjavio je gradonačelnik Ivan Penava.

Grad Vukovar je za ovu priliku osigurao 100.000 kuna. Kako poručuju iz grada, svi koji žele ići na izlet u toplice dužni su osobno podnijeti zahtjev u prostorijama Hrvatske udruge umirovljenika i invalida rada Grada Vukovara, a moraju imati dokaz o prebivalištu i dokaz o mirovini, bez dodatnih socijalnih uvjeta. Bravo, opet!

Zagreb barem nešto

Naš najveći i najbogatiji grad ne misli na svoje umirovljenike poput prethodno dva spominjana slučaja, odnosno ne financira odlazak u toplice svojim starijim građanima. Bitno je da se zagrebačke gradske vlasti stalno hvale činjenicom kako je Zagreb jedini grad u Hrvatskoj čiji je BDP veći od prosjeka Europske unije. Novca dakle ima, ali očito ne za umirovljenike i njihove potrebe.

Ipak, da imaju dozu socijalne osjetljivosti, gradske su vlasti pokazale time što svim umirovljenicima nude 50 posto popusta na korištenje gradskih bazena. Tako jedna dnevna karta umirovljenike košta 5 kuna radnim danom, a 10 kuna vikendom. Barem nešto...

No, pratitelji umirovljeničkih portala vrlo su kategorični: kad već u većini slučajeva moraju sami plaćati odlazak u skupe toplice, više im se sviđaju jednodnevni izleti na more, a uz vrlo slične cijene od stotinjak kuna. Pa čak i kada ih općinska poglavarstva primorskih mjesta, poput Malinske, Crikvenice ili Novog Vinodolskog silom ne žele, jer ih smatraju štetnim turistima.

Igor Knežević

Ne postoji antibi

Svjetska zdravstvena organizacija predviđa da će do 2020. godine depresija biti drugi vodeći uzrok invalidnosti u svijetu, odmah iza kardiovaskularnih bolesti. Prema podacima, oko deset posto žena i pet posto muškaraca patit će od depresije u jednom trenutku života, a svaka peta osoba koja pati od te bolesti pokušat će izvršiti suicid! Iako je nešto češća u srednjoj odrasloj dobi, od nje nisu pošteđene ni starije osobe.

Zato smo o uzrocima i problemima depresije kod starijih osoba porazgovarali s iskusnim psihijatrom, prof. dr.sc. Ninoslavom Mimicom, predstojnikom zagrebačke Klinike za psihijatriju Vrapče i pročelnikom Zavoda za biologijsku psihijatriju i psihogerijatriju.

Bijeda u četiri zida

➤ Tko najčešće obolijeva od depresije?

Depresija je bolest suvremenog društva, u današnje doba bilježimo porast depresije u svim zemljama, a poglavito u zemljama zapadne Europe i Amerike, što se povezuje i sa suvremenim razvojem, odnosno većim pritiscima društva na pojedinca. Depresija se javlja u svim dobnim skupinama, najčešća je u srednjoj odrasloj dobi, ali je nisu pošteđene ni starije osobe.

➤ Koji su razlozi depresije kod starijih osoba?

To može biti neki tragični događaj, direktno kod te osobe ili kod bližih i važnih osoba iz okoline, npr. smrt dugogodišnjeg životnog partnera, loša socio-ekonomska pozicija, odnosno smanjenje primanja kad se čovjek umirovi, a važno je naglasiti da je najčešći uzrok taj što se umirovljenjem ostane bez dijela aktivnosti. Tako se dogodi da su ti ljudi sebi loši šefovi, jer ne znaju sami sebe adekvatno „uposliti“.

otik za depresiju

► Kako spriječiti umrtvljenost u starosti?

Starije osobe moraju naći ono što ih zanima, što si vole priuštiti, dobra zaštita će biti jedan socijalni kontakt, druženje s ljudima, u čemu korisnu ulogu imaju umirovljeničke udruge.

Aktivna osoba nalazi smisao i ispunjava se zadovoljstvom, npr. posadite jedno stablo, u vrtu okopavate, na kraju dana ste zadovoljni da ste nešto napravili, a ako samo sjedite u četiri zida i buljite u plafon, počnete s vremenom postavljati pitanja o smislu, i pitanja koja vas zapravo oneraspoložuju.

Lijenost ili depresija?

► Kako prepoznati da netko ima depresiju?

Simptomi depresije su u svakom slučaju sniženo raspoloženje u odnosu na ono uobičajeno te osobe, međutim važno je da to traje određeno vrijeme. Minimum je sniženo raspoloženje kroz 14 dana, ali osim raspoloženja tu su i mnogi drugi brojni simptomi, kao manjak volje, inicijative, umor, neimanje zadovoljstva, tu osobu ništa ne može razveseliti, sve što ju je prije veselilo sada joj ništa ne znači. Ta osoba teško obavlja svoje rutinske poslove, u smislu da nema snage ustati se iz kreveta, da nema snage obaviti jutarnju higijenu. Ne radi se o lijenosti, nego o promjeni ponašanja.

Depresivna osoba vrlo često ima smanjeni apetit, mogući gubitak na tjelesnoj težini, probleme sa spavanjem, najčešće u smislu nesanice. Anksioznost je često vezana uz depresiju, osoba se iracionalno boji da će se nešto loše dogoditi, iako nema vidljivog razloga da se to dogodi.

► Što učiniti ako se netko prepozna u ovim simptomima?

Za liječenje depresije u današnje doba kvalificirani su liječnici obiteljske medicine, no jasno za teže slučajeve oni će konzultirati psihijatre. A depresija se liječi najčešće uspješno ambulantno, ali jasno postoji i mogućnost bolničkog liječenja kod težih slučajeva. Važno je liječiti depresiju jer, između ostalog, depresija generira najveći broj suicida i pokušaja suicida, iako ti suicidi mogu ići i iz brojnih drugih stanja.

Također se kaže da depresija boli, ali ne u smislu fizičke boli, nego u smislu duševne boli, stoga je važno ubrzati proces sanacije i tome i liječenje služi, jer točno je da bi depresija najvjerojatnije sama i prošla, ali bi trajala puno mjeseci, a kroz liječenje se može pomoći da ta osoba bude izliječena u puno kraćem vremenu. Stoga, kod sumnje na depresiju potrebno je obratiti se liječniku.

Lijekovi nisu dovoljni

► Kako se liječiti?

Relativno dobro se nosimo s depresijom, jer iako je ona česta, danas ipak postoje brojni lijekovi koji pomažu u sanaciji, odnosno u ubrzanju oporavka od epizode depresije, iako je točno da još uvijek nemamo takozvanu etiološku (uzročnu) terapiju koja bi u potpunosti izliječila osobu, odnosno ne postoji „antibiotik za depresiju“, nego imamo različite lijekove koji pomažu u oporavku i smanjuju ponovno pojavljivanje sljedeće epizode.

Jasno je da lijekovi sami po sebi nisu dovoljni, već je potrebno sagledati i sve druge okolnosti koje su dovele do nastanka depresije i vidjeti što se i tu može pomoći.

► Može li se spriječiti nastanak depresije?

Ne može se nitko u potpunosti zaštititi od depresije, nitko ne može biti sto posto siguran da neće oboljeti,

puno je čimbenika, među njima i genetski. Nije potpuno jasno, ali postoje genetske predispozicije da će netko reagirati na taj način, netko je osjetljiviji, a s druge strane postoje različite strategije kako ćemo smanjiti rizik od nastanka depresije, a to je jedan aktivni, dinamični život.

Svjetska zdravstvena organizacija proglasila je samo dva stanja u području bolesti mozga i živaca kao javnozdravstvene prioritete, depresiju i demenciju, o njima treba posebno skrbiti.

► **Brojna istraživanja pokazuju da smanjivanje prihoda kućanstva gotovo udvostručuje rizik od mentalnih oboljenja. S obzirom da prosječna mirovina u Hrvatskoj čini tek 37 posto prosječne plaće, zaključak je da odlazak u mirovinu u Hrvatskoj povećava rizik od razvoja depresije, već samo zato jer dolazi do pada standarda. Slažete li se?**

Djelomično bi se tako moglo zaključiti, no ja bih dodao da smanjenje prihoda kućanstva nizašto nije dobro, niti za nastavak ispunjavanja kulturnih, sportskih, egzistencijalnih i svih drugih inih potreba. Naime, danas kada sve košta, limitirane financije mogu dovesti i do socijalne izoliranosti.

No, kada smo toga svjesni, onda se s time možemo i boriti, pa je stoga potrebno i prije odlaska u mirovinu smišljati što će se u mirovini moći nastaviti raditi, koji su to poslovi (hobiji) pogodni da se i u takvim skromnijim uvjetima s njima pozabavimo. Uzgajati ruže, brinuti se za okućnicu, igrati balote, šetati s planinarskim društvom, samo su neki od brojnih mogućnosti koje će smanjivati rizik pojave depresije.

Kultura straha

► **Da li mjere poput prava na zapošljavanje na pola radnog vremena, uz zadržavanje mirovine, držite korisnima i za prevenciju depresije?**

Svakako, primjereni rad je čovjeku uvijek koristan. Upravo pola radnog vremena (4 sata) je za mnoge osobe u mirovini idealna količina vremena koje će oni moći kroz dugi niz godina kompetentno obavljati, a taj rad će ih ohrabrivati i jačati kroz osjećaj korisnosti sebi i društvu, pogotovo u ovo doba naše sveopće nestašice (mlađih) ljudi svih struka i kompetencija.

► **Cijela naša kultura je kultura mladosti i straha od starosti. Koliko zapravo politička marginalizacija starijih u društvu utječe na takav stav kao i činjenica da se starije osobe stide potražiti psihijatrijsku pomoć?**

Da, mnogi drevni i siromašniji narodi slave mladost, jer tu vide (fizičku) snagu, no suvremeni bogatiji narodi, u kojima danas ima sve veći postotak starijih osoba – također cijene i starije osobe, odnosno o njima znatno više skrbe (neki će reći zato jer među njima ima najviše bogatih i onih koji donose odluke).

Što se tiče traženja psihijatrijske pomoći, tu stigma postoji u cijelom svijetu, pa je stoga od malih nogu ljude potrebno educirati u smislu da «nema zdravlja bez psihičkog zdravlja», da se psihičke bolesti, kao što je npr. depresija, mogu dobro zaliječiti, te da mlađi i stariji trebaju pravovremeno potražiti stručnu pomoć.

Osoba koja je otišla u zasluženu mirovinu ili bolje rečeno zaslužnicu (naime postoji recentna inicijativa da se umjesto termina mirovina uvede termin zaslužnica) najčešće ima još kapaciteta za rad u nekom smanjenom obujmu, pa je «grešna šteta» da se društvo toga odriče poradi nekakvih izmišljenih pravila.

Igor Knežević

DVOSTRUKA UGROŽENOST

O starima skrbe žene

Hrvatska ima više od 20 posto stanovnika starijih od 65 godina, a taj udjel ubrzano raste. Uz starenje, aktualizira se i pitanje dugotrajne skrbi, o čemu je Europska komisija nedavno objavila studiju nacionalnih politika „Izazovi dugoročne skrbi u Europi“ (2018.).

Hrvatska se na tri mjesta navodi kao zemlja s nerazvijenim kapacitetima dugoročne skrbi za starije osobe (među četiri najnerazvijenije!) po pokrivenosti domovima umirovljenika, po tome što ima najmanje kreveta na sto tisuća stanovnika starijih od 65 godina, po broju polurezidentnih smještaja (dnevni boravci) za starije, te kao zemlja s vrlo nerazvijenim servisima za pomoć starima u kući. Uz nas, na dnu razvijenosti su i Grčka, Rumunjska i Poljska, a u nekim kategorijama i Bugarska.

Takve podatke nemamo prilike čuti u Hrvatskoj, kao niti analizu adekvatnosti nacionalne dugoročne skrbi za starije, a još manje analizu priuštivosti smještaja i drugih usluga. K tome, Hrvatska ima najnižu relativnu vrijednost mirovine od svih zemalja EU, od samo 27,7 posto udjela bruto mirovine u prosječnoj bruto plaći.

Tko onda skrbi o starijima, ako nema dovoljno mjesta u domovima, ne po-

stoje dnevni boravci (osim nešto malo gerontoloških centara), te umirovljenici/e većinom nemaju dovoljno visoke mirovine za trošak smještaja ili plaćanje privatnih aranžmana?

O starima skrbe ženel! Bilo da je riječ o nezaposlenim ili umirovljenim članicama obitelji, bilo o ženama koje su angažirane te pružaju usluge njege i skrbi na neformalnom tržištu rada. Tu načelno nema velike razlike u odnosu na druge europske zemlje, samo što su tamo njegovateljice često i starije žene iz Hrvatske - koje tamo rade na crno. Ekspanzija neformalne skrbi je prisutna i u Hrvatskoj: masovno iseljavanje mladih obitelji, kao i činjenica da je došlo do raspada višegeneracijskih obitelji, prenosi teret i odgovornost skrbi na leđa žena. Država, kako kažu podaci Europske komisije, ne skrbi dovoljno za stare.

Nadalje, za razliku od nekih europskih zemalja u kojima se u cijelosti ili djelomično priznaje radni staž ženama koje skrbe o starijim osobama ili, poput Finske gdje, za skrb o svojem pretku,

partneru ili rođaku, sklapaju ugovor o radu s općinom u kojoj žive, u Hrvatskoj se takav neplaćeni rad ne kompenzira. Potomci s prosječno niskim plaćama prisiljeni su obiteljskim zakonom svojim umirovljenim precima plaćati punu ili djelomičnu cijenu smještaja u domu, zato što prosječna mirovina iznosi 2.445 kuna, što je jednako hrvatskoj liniji siromaštva za 2019. godinu (2.496,5 kuna), pa umirovljenici/e nisu u stanju skrbiti sami o sebi. Kako žene žive duže (81 godina prosječne dobi), ujedno su i primateljice i pružateljice dugoročne skrbi. Žene su dvostruko ugrožena kategorija starijih osoba jer su ugrožene siromaštvom, a i radom na crno, odnosno nelegalnim statusom.

REZULTATI POKAZALI

Rodni jaz kod novih mirovina se smanjuje

Hrvatska, kao i ostale zemlje Europske unije ima problem rodnog jaza, odnosno razlika u mirovinama između muškaraca i žena iznosi ogromnih 24,9 posto u korist muškaraca. Bivši ministar rada i mirovinskog sustava Marko Pavić prije svog odlaska iz ministarstva učinio je dobru stvar, naime, od 1. siječnja ove godine na snazi je mjera prema kojoj se svakoj majci pri odlasku u mirovinu priznaje šest mjeseci dodatnog mirovinskog staža po djetetu.

Kako se tad najavljivalo, ta mjera bi značila porast mirovine za 2,04 posto za svako dijete. Stoga smo odlučili provjeriti jesu li mirovine ženama koje su prvi put ostvarile pravo na mirovinu u 2019. godini doista brže rastle nego muškarcima, kao i je li se smanjio rodni jaz u tim mirovinama.

Uvidom u rezultate iz HZMO-a dobili smo potvrđan odgovor. Naime, od prosinca prošle do srpnja ove godine ženama

koje su pravo na mirovinu ostvarile prvi put prosječna mirovina je porasla 4,73 posto, odnosno s 2.324 kune na 2.434 kune. Muškarcima je u istom razdoblju prosječna mirovina porasla 3,54 posto, odnosno s 2.566 kuna na 2.656 kuna. Rodni jaz u mirovinama kod novih umirovljenika/ca tako je pao na 9,12 posto. Za usporedbu, rodni jaz kod novoprijavljenih umirovljenika/ca u lipnju 2018. je iznosio 10,80 posto, a u prosincu iste godine 10,37 posto.

Očito je kako je u Hrvatskoj i prije uvođenja novih mjera postojao trend smanjivanja rodnog jaza u mirovinama kod novih umirovljenika/ca (zbog povećanja prosječnih godina radnog staža kod žena), no smanjivanje je išlo sporije od očekivanog pa se čini kako je Ministarstvo rada i mirovinskog sustava novim mjerama doista potaknulo brže smanjivanje rodnog jaza, što je za svaku pohvalu.

Ova stranica objavljena je u okviru dvogodišnjeg europskog projekta „Jednaka prava - jednake plaće - jednake mirovine - Širenje opsega implementacije akcija i zakonskih standarda rodne ravnopravnosti s ciljem dostizanja rodne ravnopravnosti i sprječavanja siromaštva u Hrvatskoj“, (REC-RGEN-PENS-AG-2017-820696-GPPG), koji s partnerima i suradnicima provodi Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova.

This article was funded by the European Union's Rights, Equality and Citizenship Programme (2014-2020)

“The content of this article represents the views of the author only and is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.”

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U RUJNU 2019.

NOVOSTI U OBVEZNOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

UPRAVNO VIJEĆE HZZO-a

2. rujna 2019. godine održana je redovna sjednica Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO). U nastavku donosimo najvažnije sa sjednice.

Niže cijene lijekova i iznosi sudjelovanja u cijeni lijeka

Upravno vijeće HZZO-a donijelo je Odluku o utvrđivanju Osnovne liste lijekova Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, kojom su utvrđeni lijekovi i magistralni pripravci koji se osiguranim osobama HZZO-a u cijelosti osiguravaju u okviru prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja.

Također je donijelo i Odluku o utvrđivanju Dopunske liste lijekova Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, kojom su utvrđeni lijekovi i magistralni pripravci višom razinom cijene u odnosu na cijene lijekova utvrđene Odlukom o utvrđivanju Osnovne liste lijekova Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Novim Odlukama HZZO je ujedno uskladio cijene lijekova uvrštenih na liste lijekova koje su izračunate u postupku godišnjeg izračuna cijena te su snižene cijene lijekova za ukupno 406 originalnih pakiranja lijekova. Od toga 310 originalnih pakiranja lijekova nalazi se na Osnovnoj listi lijekova HZZO-a.

Postupak usklađivanja cijena lijekova s Dopunske liste lijekova HZZO-a rezultirao je i sniženjem iznosa sudjelovanja u cijeni lijeka za ukupno 96 originalnih pakiranja lijekova, što za osigurane osobe HZZO-a predstavlja smanjenje financijskih obveza glede sudjelovanja u cijeni lijekova.

Financiranje pripravničkog staža za doktore medicine

Donijeta je Odluka o izboru pripravnika – doktora medicine za koje će se financirati pripravnički staž na temelju 1. dijela otvorenog javnog natječaja iz 2019. godine.

Otvoreni javni natječaj za financiranje pripravničkog staža doktora medicine, doktora dentalne medicine, magistara farmacije i magistara medicinske biokemije i laboratorijske medicine u općim bolnicama u 2019. godini objavljen je 1. srpnja 2019. godine.

Na natječaj su pristigla ukupno 32 zahtjeva za financiranje pripravničkog staža te svi pristigli zahtjevi zadovoljavaju formalne uvjete natječaja.

U skladu s navedenim, u prijedlogu Liste prvenstva pripravnika uvrštena su 32 kandidata – doktora medicine.

Radi provođenja financiranja pripravničkog staža HZZO će općim bolnicama dostaviti Listu prvenstva pripravnika te provesti potrebne radnje radi sklapanja ugovora o financiranju pripravničkog staža za prihvaćene kandidate.

IZ SADRŽAJA:

- Niže cijene lijekova i iznosi sudjelovanja u cijeni lijeka
- Financiranje pripravničkog staža za doktore medicine

OBAVLJENA PRIMOPREDAJA INZULINSKIH PUMPI

Iz dodatnih financijskih sredstava, odnosno izvan mjesečnih proračuna bolnica, koje je HZZO osigurao za financiranje i nabavu inzulinskih pumpi postupkom javne nabave za osigurane osobe HZZO-a, nabavljeno je ukupno 100 novih inzulinskih pumpi (60 za djecu i 40 za odrasle) od kojih je određena količina inzulinskih pumpi nove generacije.

Nabavu inzulinskih pumpi proveo je Klinički bolnički centar (KBC) Zagreb te je 7. kolovoza 2019. godine izvršena njihova primopredaja u prostorijama KBC-a.

Medicinske prioritete za ugradnju inzulinskih pumpi za osigurane osobe iz cijele Republike Hrvatske utvrđivat će, kao i prethodnih godina, Referentni centar Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske za pedijatrijsku endokrinologiju i dijabetes (KBC Zagreb, Klinika za pedijatriju, Zavod za dječju endokrinologiju i dijabetes) i Referentni centar za šećernu bolest Republike Hrvatske (KB Merkur, Klinika za dijabetes, endokrinologiju i bolesti metabolizma „Vuk Vrhovac“).

OSTVARIVANJE PRAVA NA LIJEKOVE

Nastavno na informaciju o donesenim novim odlukama o utvrđivanju Osnovne i Dopunske liste lijekova HZZO-a u nastavku dajemo prikaz o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na lijekove u okviru prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja koja se ostvaruje na teret HZZO-a te o načinu na koji se može ostvariti liječenje lijekovima koje ne pokriva HZZO u okviru listama lijekova utvrđenog standarda prava.

U skladu sa Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju („Narodne novine“, broj 80/13. i 137/13. – u daljnjem tekstu: ZOZO) te Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja („Narodne novine“, broj 49/14., 51/14., 11/15., 17/15., 123/16. i 129/17.) osigurana osoba u okviru prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja ima pravo na lijekove koji su utvrđeni Osnovnom i Dopunskom listom lijekova HZZO-a, a koje liste sadrže lijekove koji imaju odobrenje za stavljanje u promet u Republici Hrvatskoj.

Liste lijekova HZZO-a sadrže lijekove prema šifri anatomsko-terapijsko-kemijske (ATK) klasifikacije lijekova Svjetske zdravstvene organizacije, uobičajenom (nezaštićenom) nazivu lijeka, (zaštićenom) nazivu lijeka, nazivu proizvođača, nazivu nositelja odobrenja za stavljanje lijeka u promet, obliku lijeka i načinu primjene, cijeni lijeka za definiranu dnevnu dozu, cijeni pakiranja i jediničnog oblika lijeka te pravila propisivanja lijekova koji se mogu primjenjivati u liječenju u okviru zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja.

Osnovna lista lijekova HZZO-a sadrži medikoekonomski najsvrhovitije lijekove za liječenje svih bolesti, a osigurana osoba ima pravo u cijelosti na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja, odnosno HZZO-a ostvariti lijekove s Osnovne liste lijekova ako su joj na osnovi propisanih medicinskih indikacija propisani na recept u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.

Pri tome treba napomenuti da je ZOZO – om propisana obveza sudjelovanja osiguranih osoba u visini od 0,30% proračunske osnovice (10,00 kn) za izdavanje lijeka po receptu.

Dopunska lista lijekova sadrži lijekove s višom razinom cijene u odnosu na cijene iz osnovne liste lijekova, pri čemu HZZO osigurava pokriće troškova u visini najniže cijene ekvivalentnog lijeka utvrđenog Osnovnom listom lijekova.

Dopunska lista lijekova HZZO-a, osim pune cijene lijeka, obvezno sadrži iznos sudjelovanja u cijeni lijeka koju osigurava osigurana osoba HZZO-a neposredno ili putem dopunskoga zdravstvenog osiguranja sukladno Zakonu o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju („Narodne novine“, broj 85/06., 150/08. i 71/10.).

Dakle, na osnovi propisanih medicinskih indikacija osigurana osoba ima pravo na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja ostvariti i lijekove s Dopunske liste lijekova, ali do visine najniže cijene ekvivalentnog lijeka s Osnovne liste lijekova.

Pritom, lijekovi koji su utvrđeni Dopunskom listom lijekova HZZO-a mogu se osiguranoj osobi propisati na recept, odnosno primijeniti u liječenju samo uz njezin pristanak, pri čemu osigurana osoba mora biti upoznata o svojoj obvezi sudjelovanja u cijeni lijeka u visini utvrđenoj Dopunskom listom lijekova.

Osigurana osoba koja je mimo postupaka utvrđenih općim aktima HZZO-a osobno kupila lijekove s Osnovne ili Dopunske liste lijekova nema pravo osnovom postavljenog zahtjeva na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja ostvariti pravo na povrat tih troškova.

Međutim, osigurana osoba će imati pravo na naknadu tih troškova u situaciji da joj je ugovorni subjekt HZZO-a, primjerice, neopravdano odbio pružiti zdravstvenu zaštitu uvjetujući potonju prethodnom kupnjom lijekova s Osnovne liste lijekova odnosno po izboru osigurane osobe s Dopunske liste lijekova ili je navedene lijekove odbio propisati na recept, a osigurana osoba za njih ispunjava uvjete propisane općim aktima HZZO-a.

U navedenom slučaju osiguranoj osobi će biti nadoknađeni troškovi ako se u upravnom postupku pri nadležnom regionalnom uredu, odnosno područnoj službi HZZO-a, pokrenutom na njezin zahtjev, a prema ocjeni liječničkog povjerenstva HZZO-a, utvrdi da se radi o lijekovima na koje, u okviru prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja, osigurana osoba ima pravo u skladu sa ZOZO-om i općim aktima HZZO-a.

Da bi ostvarila pravo na povrat troškova osigurana osoba obvezna je uz zahtjev priložiti originalnu medicinsku dokumentaciju te original osobnog računa za plaćeni lijek, koji obvezno mora glasiti na ime osigurane osobe koja koristi lijek.

- Primopredaja inzulinskih pumpi

- Ostvarivanje prava na lijekove

Lijekovi koje ne osigurava HZZO-a

Kao što je već prethodno istaknuto osigurana osoba u okviru prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznoga zdravstvenog osiguranja ima pravo na teret sredstava HZZO-a ostvariti lijekove koji su utvrđeni Osnovnom i Dopunskom listom lijekova HZZO-a, pod uvjetima i na način utvrđen općim aktima HZZO-a.

Međutim ZOZO je propisao i iznimku kada osigurana osoba može ostvariti liječenje lijekovima u cijelosti na teret bolničke zdravstvene ustanove.

Naime, osigurana osoba kod koje liječenje iz medicinskih razloga nije moguće provoditi lijekovima utvrđenim Osnovnom i Dopunskom listom lijekova HZZO-a na teret sredstava HZZO-a može ostvariti pravo na lijek koji nije utvrđen tim lista-

ma lijekova, pod uvjetom da je potrebu korištenja lijeka odobrilo povjerenstvo za lijekove bolničke zdravstvene ustanove u kojoj se osigurana osoba liječi i to na teret sredstava bolničke zdravstvene ustanove koja je obvezna osigurati nabavu lijeka.

Pod navedenim uvjetima i na isti način osigurana osoba može ostvariti i pravo na lijek koji je utvrđen listama lijekova HZZO-a, ali za ostvarivanje kojeg osigurana osoba ne ispunjava medicinske indikacije utvrđene listama lijekova te ih stoga ne može ostvariti na teret sredstava HZZO-a, jer za nju konkretan lijek kao da i nije uvršten na liste lijekova HZZO-a

U navedenim slučajevima doktor specijalist bolničke zdravstvene ustanove koji je osiguranoj osobi predložio liječenje tim lijekovima, odnosno lijekovima koji nisu obuhvaćeni propisanim standardom prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja koje pokriva HZZO, obavezan je uputiti prijedlog povjerenstvu za lijekove bolničke zdravstvene ustanove.

PREDSTAVLJEN CENTRALNI UPRAVLJAČKI SUSTAV (CUS)

Ministar zdravstva prof. Milan Kujundžić je 30. kolovoza 2019. godine u Općoj bolnici Zadar službeno predstavio Centralni upravljački sustav (CUS) za upravljanje organizacijskom strukturom zdravstvenog sustava.

CUS je ujedno centralni sustav komunikacije s bolnicama, sustav za automatsko dnevno prikupljanje svih zdravstvenih indikatora i analizu podataka, a podržava i strukturirane objave na mrežnim stranicama svih bolnica u Republici Hrvatskoj te predstavlja nadogradnju sustava fakturiranja iz bolnica.

Predstavljajući sustav kojeg je uspostavilo Ministarstvo zdravstva u suradnji s HZZO-om i Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo, ministar Kujundžić je istaknuo kako centralni upravljački sustav predstavlja kvalitativni iskorak u razmjeni i analizi podataka bolničkog sustava i sustava zavoda za javno zdravstvo. Također, nadodao je kako će se CUS-om postići niz rješenja koja će omogućiti jednostavnije funkcioniranje zdravstvenog sustava.

Glavni cilj uspostavljanja CUS-a je uvid u organizacijske strukture ustanova, kreiranje i distribucija obavijesti, pravovremeno izvještavanje o poremećajima u opskrbi tržišta lijekova te omogućavanje transparentnosti

nad kontrolom potrošnje bolnica kao i izvješćivanje o njihovoj učinkovitosti.

CUS je uspostavljen tako da se za sigurnu dostavu podataka koriste već uspostavljene komunikacijske procedure unutar CEZIH-a, a korištenjem međunarodno priznatih informatičkih protokola i standarda za e-zdravstvo osigurava se interoperabilnost između nacionalnih sustava i osigurava usklađenost sa svjetskim tehnološkim trendovima.

S obzirom na osjetljivost podataka kojima raspolaže, čitav sustav primjenjuje visoke standarde vezane uz informacijsku sigurnost i zaštitu osobnih podataka. Ministarstvo zdravstva ima pristup podacima svih ustanova te na temelju izvještaja može uspoređivati bolnice iste vrste.

Sustav omogućuje kreiranje ključnih pokazatelja uspješnosti, a iz prikupljenih podataka može se napraviti središnje izvještavanje o financijskim, organizacijskim i medicinskim pokazateljima rada bolnica.

Aktivnosti koje slijede, a koje su neophodne da sustav profunkcionira na nacionalnoj razini su edukacija zaposlenika svih uključenih ustanova koje su planirane za prvu polovinu rujna te povezivanje informacijskih sustava svih ustanova uključenih u projekt sa CUS-om koje bi trebalo provesti do konca 2019. godine.

- Lijekovi koje ne osigurava HZZO-a

- Predstavljen Centralni upravljački sustav

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija
Margaretska 3, 10000 ZAGREB
www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.
Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl.iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI
za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

info.HZMO

PRIOLOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE

Zagreb, rujan 2019., godina XII., br. 8

Povećanje aktualne vrijednosti mirovine za 2,44%

Upravno vijeće HZMO-a je na svojoj 33. sjednici održanoj 26. kolovoza 2019. donijelo odluke o usklađivanju mirovina od 1. srpnja 2019.

Odluka o aktualnoj vrijednosti mirovine od 1. srpnja 2019. prema stopi usklađivanja koja iznosi 2,44% donesena je na temelju objavljenih službenih podataka Državnog zavoda za statistiku o nominalnom indeksu bruto plaća i indeksu potrošačkih cijena – za razdoblje I.-VI. 2019. u odnosu na razdoblje VII.-XII. 2018.

Nova aktualna vrijednost mirovine za jedan osobni bod, radi određivanja mirovine i usklađivanja mirovina i ostalih prava iz mirovinskog osiguranja **od 1. srpnja 2019. iznosi 67,97 kn.**

Mirovine povećane prema novoj aktualnoj vrijednosti u kolovozu isplaćuju se u rujnu (mirovina za kolovoz), uključujući i razliku za srpanj.

Na sjednici su donesene i Odluka o najnižoj mirovini za jednu godinu mirovinskog staža od 1. srpnja 2019., kojom **najniža mirovina za svaku godinu mirovinskog staža od 1. srpnja iznosi 67,97 kn** te Odluka o osnovici za određivanje naknade zbog tjelesnog oštećenja i o usklađivanju novčanih naknada zbog tjelesnog oštećenja od 1. srpnja 2019., kojom **osnovica za određivanje naknade zbog tjelesnog oštećenja nastalog zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, od 1. srpnja iznosi 1.557,00 kn.**

Podsjećamo da se od 1. srpnja 2019. najniža mirovina određuje za svaku godinu mirovinskog staža u visini 100% od aktualne vrijednosti mirovine na dan određivanja mirovine (za svaku godinu mirovinskoga staža).

Osiguranik ima pravo na najnižu mirovinu ako je mirovina određena na temelju plaća/osnovice osiguranje manja od najniže mirovine, a od 1. siječnja 2019. najniža mirovina iznosi 64,34 kn za jednu godinu mirovinskog staža, uz primjenu polaznog i mirovinskog faktora. Nova svota najniže mirovine određuje se i zatečenim korisnicima najniže, bez donošenja rješenja.

Ovako povećane mirovine (3,13%) isplaćene su u kolovozu 2019. i obuhvatile su oko 254 tisuće umirovljenika s najnižim primanjima.

Ivan Serdar imenovan vršiteljem dužnosti ravnatelja HZMO-a

Na 170. sjednici Vlade Republike Hrvatske, održanoj 24. srpnja 2019., odlukom Vlade RH **Ivan Serdar** imenovan je vršiteljem dužnosti ravnatelja Hrvatskoga zavoda za mirovinsko osiguranje, a novu dužnost preuzeo je s funkcije pomoćnika ravnatelja za ekonomske poslove HZMO-a. Također, novi zamjenik ravnatelja HZMO-a je **Ivo Bulaja**, dosadašnji pomoćnik ravnatelja za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja i doplatka za djecu HZMO-a.

Područna služba HZMO-a u Osijeku privremeno na novoj adresi - Kapucinska ulica 29

U kolovozu je Područna služba HZMO-a u Osijeku preselila na novu lokaciju, u Kapucinsku ulicu 29.

Zgrada Zavoda u Ulici kralja Zvonimira 1 u cjelovitu će obnovu,

izvana energetska (grijanje i hlađenje), iznutra funkcionalnu (dva lifta, kako bi se i unutar prostora olakšalo kretanje osobama s invaliditetom i poteškoćama u kretanju).

Obnova se financira sredstvima europskih fondova, kroz projekt energetske obnove - zgrada je u gotovo 70-postotnom vlasništvu HZMO-a, a suvlasnik je HZZO.

Napominjemo, postojeći brojevi telefona ove službe ostaju nepromijenjeni.

Dobro je znati

Novi broj Statističkih informacija HZMO-a

Na internetskoj stranici Zavoda, u potkategoriji 'Publikacije' objavljen je novi broj Statističkih informacija HZMO-a, broj 7/2019., kolovoz 2019. (stanje na dan 31. srpnja 2019.).

U broj su uključeni i podaci o broju osiguranika prema godinama i osnovama osiguranja (stanje na dan 31. prosinca, od 2002. do 2018. godine), broju osiguranika prema osnovama osiguranja i spolu (stanje na dan 30. lipnja 2019.), korisnicima mirovina prema godinama i osnovama osiguranja (stanje na dan 31. prosinca, od 2001. do 2018. godine), prosječnim mirovinama prema godinama i vrstama (od 2014. do

2018.). Također, uvršteni su i podaci o aktualnoj vrijednosti mirovine i postotku usklađivanja mirovina od siječnja 1999. do srpnja 2019.

Međunarodni savjetodavni dani s korisnicima u Austriji

Austrijski Pensionsversicherungsanstalt i HZMO organiziraju 24. rujna 2019. u Beču i 25. rujna 2019. u Klagenfurtu međunarodno mirovinsko savjetovanje s osiguranicima i korisnicima radi pružanja pravne pomoći u pojedinačnim predmetima u kojima se rješava o pravu na mirovinska davanja primjenom odredbi uredbi EU o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti.

KORISNICI MIROVINA - isplata u kolovozu 2019.

Vrste mirovina	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	498 039	2.653,31 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO	30 179	3.589,67 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO	84 501	2.337,61 kn
Prijevremena starosna mirovina	197 674	2.540,95 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO	299	2.774,05 kn
Invalidska mirovina	115 486	1.998,62 kn
Obiteljska mirovina	220 722	2.006,61 kn
UKUPNO - ZOMO	1 146 900	2.444,97 kn
Korisnici koji su u 2019. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO		
Starosna mirovina	13 063	2.537,91 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO	4 066	3.483,35 kn
Prijevremena starosna mirovina	5 588	2.647,29 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO	14	3.467,43 kn
Invalidska mirovina	1 513	1.750,38 kn
Obiteljska mirovina	6 212	2.062,41 kn
UKUPNO	30 456	2.548,52 kn
Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	102 042	3.712,65 kn
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	191 514	3.414,66 kn
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO	254 770	1.630,40 kn
Korisnici najviše mirovine kojima je mirovina određena prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 741	6.961,71 kn
Ukupan broj osiguranika		1 600 405
Ukupan broj korisnika mirovine		1 240 429
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika		1 : 1,29
Korisnici mirovina - muškarci (45,99%)		570 451
Korisnici mirovina - žene (54,01%)		669 978
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		71 godina
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2019. godini - ZOMO		31 godina
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2019. godini - ZOMO		64 godine
Potrebna sredstva za isplatu mirovina i mirovinskih primanja		3.377.000.000 kn

Uređuje i grafički priprema:
Ured za odnose s javnošću HZMO
A. Mihanovića 3, 10000 Zagreb

www.mirovinsko.hr
e-mail: urednistvo@mirovinsko.hr
faks: 01/4595-168

aktivnosti

DUGO SELO Ništa bez volontera

U nedjelju, 4. kolovoza 2019. grupa iz Udruge Sindikata umirovljenika Dugo selo krenula je na zasluženi odmor. Na put ih je ispratila i poželjela im lijepi provod vrijedna potpredsjednica Mara Todorović.

Uz blagoslov lijepog ljetnog vremena naši sindikalisti su otputovali u medicinski centar Thalassoterapiju u Crikvenici. Tako je uz mnogo sunca i kupanja, članovima omogućeno i provođenje fizikalne terapije, što su mnogi i iskoristili.

Odmor se provodio u trajanju od pet ili deset dana, već prema iskazanom interesu članstva, a dojmovi naših umirovljenika o provedenom vremenu u Crikvenici su stvarno odlični.

Na samom početku ljetne sezone, 7. srpnja, umirovljenici iz Dugog sela prisustvovali su i zatvaranju manifestacije „Đakovački vezovi“.

No, važne su i volonterske aktivnosti članova. Tako su u suradnji sa Crvenim križom pomogli sortirati više od dvije tone raznih doniranih odjevnih predmeta.

Želimir Novak

ZAGREBAČKA ŽUPANIJA Gradec - nova podružnica

U četvrtak, 11. srpnja 2019. u prostorijama Radničkog doma održana je 4. sjednica Povjereništva SUH-a Zagrebačke županije. Na sjednici je odlučeno da se podružnica Gradec, na čelu s predsjednikom Vinkom Habuonom, primi kao nova kolektivna članica.

Nakon toga predsjednici podružnica županije razmijenili su informacije o aktivnostima koje su imali u prvom dijelu godine.

Usljedilo je dogovaranje detalja oko 2. sportskih igara SUH-a Zagrebačke županije koje će se 14. rujna održati u

Rugvici. Odlučeno je da će jedna osoba moći nastupiti u samo u jednoj od natjecateljskih disciplina (šah, belot, pikado i stolni tenis). Za sve sudionike natjecanja koji će doći u Rugvicu organizirat će se autobus koji će ih pokupiti po dogovorenoj ruti.

STUDENTSKI GRAD

Završnica projekta 54+

Podružnica SUH-a Studentski grad tijekom ljetnih mjeseci imala je stanku u kojoj su nastojali napuniti baterije za daljnje aktivnosti koje ih čekaju. No, 30. kolovoza 2019. neki su ipak stigli na završnicu projekta „Klub 54+“ koji je organiziran u organizaciji Udruge „5 plus“ i Udruge „Opera b. b.“, a financiran iz Europskog socijalnog fonda.

Projekt je imao za cilj poboljšanje kvalitete života i povećanje razine aktivnog sudjelovanja u životu zajednice, a proveden je u osam gradova Hrvatske. Kreativne radionice proveo je tim stručnjaka. Radilo se o radionicama kreativnog plesa, pjevanja, likovne, književne i radionici bubnjanja. Članovima SUH-a Studentski grad najviše se dojmila bubnjarska radionica, koju je nezostavno pohađalo 38 osoba.

Profesionalni glazbenici i voditelji radionica Branko Trajkov-Trak i Krunoslav Kobeščak sudionike su proveli u svijet ritma kroz zabavu, edukaciju i druženje. U samoj završnici sudionici svih radionica imali su priliku pokazati naučeno u zagrebačkoj Kinoteci. Oni koji su bili u Zagrebu došli su na završnicu, a oni koji nisu, žalili su zbog propuštenog. To je bilo zaista jedno nezaboravno novo iskustvo za sve polaznike radionica, stoga se veselimo novim projektima ovakvog karaktera koji su hvalevrijedni.

Snežana Živčić

NOVA GRADIŠKA

Piknik na Strmcu

Drugu godinu zaredom SUH-ova podružnica iz Nove Gradiške održala je 8. kolovoza piknik za svoje članove i goste na izletištu Strmac, na obroncima Psunja, u dvorištu općinske kuće Cernik. Po dolasku su članovi malo uredili sjenicu i okoliš te nakon toga popili zasluženo piće.

Nakon toga stigli su gosti iz županijskog povjereništva SUH-a Brodsko-posavske županije na čelu s predsjednikom Stjepanom Rakitićem, a stigao je i predsjednik Stranke umirovljenika te županije, Vinko Kuzmić. Usljedilo je zajednički ručak s roštilja, uz piće i prijateljski razgovor među članovima i prijateljima iz Slavonskog Broda i Sikirevaca.

Potom je održan turnir u šahu i belotu, a prva mjesta u oba natjecanja zauzele su ekipe podružnice iz Nove Gradiške. Piknik je bio i medijski popraćen, domaća radio postaja „Prkos“ iz Nove Gradiške objavila je vijest o događaju na radiju i svom portalu. Druženje u prirodi po lijepom i sunčanom vremenu, ali u hladovini sjenice i borova lijepog Strmca trajalo je do predvečer.

Vesna Valenta

DONJI MIHOLJAC

Druženje, more i izleti

U srpnju 2019. godine 50 članova SUH-ove podružnice Donji Miholjac otišli su u Aljmaš, u posjet prijateljskoj Udruzi umirovljenih obrtnika Osijek. Jednodnevni izlet prošao je u prekrasnom druženju s domaćinima gdje su osim zajedničkog ručka vrijeme proveli igrajući i zabavne igre. Posjetili su i poznatu crkvu u Aljmašu te puni dojmova se vratili kući.

Ni ove godine nije izostalo kupanje na moru. Tako je 28. kolovoza prva grupa od 45 članova otišla u Crikvenicu na sedmodnevni boravak u medicinski centar Thalassoterapiju s kojom imaju razvijenu dugogodišnju suradnju. Tamo su im osim kupanja omogućeni i medicinski pregledi, vježbe u bazenu i fizikalne terapije. Ugodan boravak u Crikvenici pospješilo je i druženje s umirovljenicima iz Preloga iz Međimurja, s kojima su organizirali jednu večernju zabavu, a poseban dojam na naše umirovljenike ostavili su i izleti na Vrbnik i Rab.

Miholjčani ističu i kako su zadovoljni cijenom smještaja i hra-

ne, jer su za sedmodnevni polupansion morali izdvojiti 1.075 kuna, što smatraju prihvatljivom cijenom, pogotovo što su iznos mogli platiti u više obroka.

Zlatko Risek

PAZIN Prikupljen novac za ultrazvuk

Umirovljenici SUH-ove podružnice u Pazinu organizirali su hvaljevrijednu akciju kojom su od 1. prosinca 2018. do kraja veljače 2019. godine skupili oko 200 tisuća kuna za kupnju najmodernijeg ultrazvuka za Dom zdravlja u Pazinu, vrijednog 450 tisuća kuna. SUH-ovci su organizirali humanitarni koncert, koji je održan 1. veljače 2019., te su prodali 600 karata i tako skupili 91.500 kuna. Na koncertu

su nastupali pjevači i zborovi iz Istre, od vrtičke, školske do odrasle dobi i svi do jednog odrekli su se honorara za ovaj humanitarni cilj.

Akciji se odazvala i velika dobrotvorka, gospođa Dušica Hoban, koja inače živi u Engleskoj, a donirala je oko 100.000 kuna vlastitog novca za kupnju ultrazvuka i tako pokazala da doista ima veliku dušu.

Priloge od nekoliko tisuća kuna dali

su još i Pazinjani razasuti po cijelom svijetu, od Kanade, Engleske, Norveške, Švedske i Italije. Ostatak od 250.000 kuna za kupnju ultrazvuka nadomjestili su svi istarski Domovi zdravlja te je tako, zahvaljujući inicijativi pazinskih SUH-ovaca uređaj konačno naručen i čeka se njegova instalacija, nakon čega će odlasci Pazinjana na pregled ultrazvukom u Rijeku i Pulu postati prošlost.

Mirjana Monas

VELIKA GORICA

Hrabro spuštanje niz tobogan

Članovi SUH-ove sindikalne podružnice iz Velike Gorice 7. kolovoza 2019. godine su pošli u Rabac na jednodnevno kupanje i sunčanje. Vrijeme ih je poslužilo tako da su se nakupali i nasunčali do mile volje. Dva tjedna kasnije išlo se u toplice Topusko na cjelodnevno kupanje s ručkom.

Krasno vrijeme, topla voda u bazenu, bila je to prava uživanja, javljaju nam SUH-ovci koji nisu mogli odoljeti niti vodenoj atrakciji, toboganu, s kojeg su se bez imalo straha puno puta spuštali. Bio je to slatki povratak u djetinjstvo.

Iako su neki članovi zbog pretjeranog sunčanja dobili „lijevu“ crvenu boju, svi su se zadovoljni i puni lijepih dojmova vratili svojim kućama.

Stjepan Milobara

VRBOVEC

Stari su dobro jeli

U Vrbovcu je od 23. do 25. kolovoza 2019. godine održana 39. kulinarska manifestacija „Kaj su jeli naši stari“, na kojoj su, kao i ranijih godina, sudjelovali i članovi SUH-ove podružnice Vrbovec. Članovi podružnice počeli su s pripremanjem štanda dan ranije, dok su članice uljepšavale štand ručnim radovima.

Uz jela, koja su se dijelila posjetiocima sva tri dana, na štandu su se nudili i kolači. Najneumornije su bile članice, i to njih 84, koje su ispekale 142 protivana raznih kolača kao što su makovnjača, orehnjača, bučnica, štrukle te razne sitne kolače, i sve ih rasprodale.

Zlatko Hrzić

PEŠČENICA Opuštanje s voljom

Tijekom ovog ljeta članovi SUH-ove podružnice Peščenica nisu samo uživali u moru, već su sudjelovali i na predavanjima koja su održali volonteri Udruge Dobra volja. Cilj predavanja bila je obuka umirovljenika kako dodorom pristiji ili dlanovima pomoći samom

sebi ili nekom drugom. Na jednoj radionici se učilo kako uspostaviti komunikaciju s vlastitim tijelom, na drugoj opuštanje te na trećoj odvođenje boli. Odaziv je bio stvarno velik, do 15 umirovljenika bilo je na svakoj od radionica te su svi prezadovoljni i žao im je što je završilo.

Što se tiče ljetovanja na moru, svaki četvrtak u srpnju i kolovozu odlazili su na jednodnevne izlete u Novi Vinodolski, fiktivno u odmaralište Crvenog križa, kako ne bi morali platiti nove takse za jednodnevne kupače. Tko zna, zna!

Mirjana Novačić

Korisni savjeti oko zastare

Svakog mjeseca dobivamo račune za struju, vodu, grijanje, plin, odvoz smeća, TV pretplatu i slično, dakle račune za javne, komunalne usluge koje popularno nazivamo „režije“.

► Kad treba platiti račun za režije?

Na svakom računu treba pisati datum dospijeca računa i do toga datuma račun treba platiti, jer davatelj usluga nakon toga ima pravo obračunati zakonske i zatezne kamate, što također na računu piše i o tome treba voditi računa. Ako je neki račun plaćen kasnije od dana dospijeca, na sljedećem računu će biti iskazan i iznos kamata, koji, ako je obračunat, treba platiti (obično je u donjem uglu ispod računa ili na poleđini računa.)

► Kad nastupa zastara za naplatu računa?

Protekom godine dana od dana dospijeca računa nastupa zastara za naplatu istoga. To u praksi znači da, ako je račun npr. za grijanje imao datum dospijeca 15.08. 2018., a potrošač je 16.08.2019. dobio opomenu da ga nije platio i poziv da ga u određenom roku plati, inače će biti tužen i ovršen, potrošač treba uputiti prigovor onome tko mu je opomenu poslao i pozvati se na zastaru od godine dana, sukladno Zakonu o zaštiti potrošača.

Prigovor se mora uputiti bez obzira je li račun plaćen ili ne, jer ako potrošač na opomenu ne prigovori račun mu može biti naplaćen iako je nastupila zastara.

Prigovor se uvijek piše onome tko

je opomenu poslao, što znači ako nam je javni bilježnik poslao opomenu pred ovrhu npr. za struju, prigovor pišemo javnom bilježniku, a ne HEP-u.

Prigovor treba napisati u roku od osam dana od primanja opomene i dostaviti preporučeno s povratnikom. Javni bilježnik će takav predmet na koji je upućen prigovor zastare uputiti sudu i potrošač se na sudu ponovno mora pozivati na prigovor zastare, jer sud o tome ne vodi računa po službenoj dužnosti.

► Kad počinje zastara

Zastara od godinu dana odnosi se na račune za vodu, plin, struju, grijanje, TV i radio pretplatu, internetsku pretplatu, poštanske usluge. **Zastara od tri godine** se odnosi na komunalnu naknadu i pričuvu i o tome trebaju potrošači voditi računa ako dobiju opomenu za neplaćeni račun za iste.

Od 1. siječnja 2018. komunalna naknada se ne naplaćuje za kuće i stanove za odmor, već se naplaćuje porez, pa treba voditi računa o tome, jer neke općine i dalje šalju potrošačima račun i za jedno i za drugo. Račun za komunalnu naknadu ne treba u tom slučaju platiti, već uputiti prigovor i pozvati se na nepostojanje obveze plaćanja iste.

Što ako nemamo potvrdu da smo platili račun?

Ako je prošlo više od godinu dana za ono što zastarijeva za godinu dana, odnosno tri godine za ono što zastarijeva nakon toga roka, račun nikako ne plaćamo ponovo, već se piše prigovor za zastaru.

Ako nije nastupila zastara, a dobili ste opomenu za neplaćanje, ako je račun plaćen i imate potvrdu, tada treba dostaviti kopiju potvrde, a ako ju nemate osobno trebate otići u ured davatelja usluge i tražiti da provjere vašu uplatu, navodeći vrijeme i mjesto gdje je plaćeno (npr. na šalteru pošte u Branimirovoj ulici u Zagrebu dana 15.03.2019.). Ako ne pristaju u tom uredu provjeriti na takav način, imate pravo tražiti inspekcij-ski nadzor.

► Apsolutna zastara – 10 godina

Ako se za neko neplaćanje navedenih režija vodi sudski postupak i postoji pravomoćna presuda i ako se ista ne izvrši u roku od deset godina, nastupa apsolutna zastara i takva se odluka ne može više izvršiti.

Ana Knežević

Savjet

Netko koristi moju karticu

Primijetio sam da mi na bankovnoj kartici nedostaje novca. Pregledavanjem računa shvatio sam da su obavljene transakcije koje nisam odobrio. Što mi je činiti?

I.K., Split.

Ukoliko uočite da se Vašom karticom izvršavaju transakcije koje niste autorizirali, prije svega treba o navedenom obavijestiti banku (npr. telefonom) i zatražiti blokiranje kartice kako bi se onemogućilo daljnje izvršenje platnih transakcija, odnosno daljnje terećenje Vašeg računa.

Osim toga, potrebno se obratiti svojoj banci prigovorom u kojem se navode neau-

torizirane transakcije, a na taj prigovor je banka dužna, odgovoriti u roku od deset dana od dana primitka prigovora.

U takvim slučajevima banka je dužna izvršiti povrat iznosa neautorizirane platne transakcije, osim ukoliko ne utvrdi da je klijent postupao prijevarno ili s namjerom ili krajnjom nepažnjom nije ispunio svoje obveze vezane za samu karticu odnosno personalizirane sigurnosne vjerodajnice koje se nalaze na samoj kartici.

Klijent banke se također može obratiti pritužbom Hrvatskoj narodnoj banci.

Kome se obratiti?

Imate li bilo koji od navedenih problema ili nedoumica oko nečega možete nazvati telefon pri Ministarstvu gospodarstva i dobiti besplatan savjet 0800 414 414 ili potražiti informaciju na portalu za potrošače www.szp.hr
Državni inspektorat - prijave@dirh.hr
Hrvatska udruga za zaštitu potrošača – tel. 01 46 333 66
e-mail: huzp@zg.t-com.hr
www.huzp.hr

S hrkanjem nema šale

Hrkanje nije rijetka pojava. Prema nekim ispitivanjima, svaki osmi građanin pati od tog neugodnog poremećaja u disanju za vrijeme spavanja. Često smo skloni da se našalimo i nasmijemo na račun hrkanja. Donekle to i jest šaljivo i zabavno, ali sve dotle dok vi niste taj koji hrče ili koji mora spavati u istoj sobi sa hrkačem.

Bolje rečeno - dok vi niste taj koji čezne za nesmetanim snom u tihoj noći. Takvima zaista nije do smijeha. To hrkanje, tj. hroptavo bučno "turpijanje i piljenje", kojemu kao da nema kraja, onemogućuje spavanje i spokojstvo bračnog partnera ili bilo koje druge osobe u sobi. Takvi zvukovi često dopiru i do susjeda. Sve vojničke spavaonice podrhtavaju od disharmoničnih zvukova brojnih hrkača.

Poznati su i slučajevi rastave braka zbog hrkanja. Među hrkačima je više muškaraca nego žena. Uglavnom to su ljudi srednje ili starije dobi. Istina je, medicinski stručnjaci ne posvećuju neku osobitu pažnju hrkanju, hrkanje je vrlo rijetko predmet znanstvenih istraživanja.

Kad nepce vibrira

Hrkanje nastaje kad su meko nepce i resica (uvula) u stražnjem dijelu usta

Mačke roboti kao pomoć

Američki proizvođač igračka Hasbro i znanstvenici sa sveučilišta Brown primili su milijun dolara donacije od Nacionalne zaklade za znanost da pronađu načine kako dodati umjetnu inteligenciju Hasbrovoj robotskoj mački, koja bi pomagala starijim osobama u obavljanju svakodnevnih jednostavnih zadataka.

Projekt u trajanju od tri godine trebao bi pomoći razviti robotsku mačku (catrobot) koja bi npr. pomagala starijima da pronađu izgubljene stvari, ili da podsjetu vlasnike da nazovu kćer, ili odu na zakazani pregled kod liječnika.

Znanstvenici se nadaju da će ova igračka pomoći starijima da zadrže samostalnost - duže ostanu u svojim domovima, odnosno da se odgodi njihov odlazak u staračke domove.

opušteni i počinju vibrirati za vrijeme prolaza zraka, bilo pri udisaju ili izdisaju. Primijećeno je da su hrkanju skloni, osim ostalih, ljudi koji imaju povećane tonzile, teškoće s adenoidnim vegetacijama, emotivne napetosti, neodgovarajuće zubne proteze, upalu sinusa, deformiran nos, alergijske smetnje itd. Hrkanje je nekada u vezi s potencijalno opasnim Picwickovim sindromima.

U svijetu je patentirano i stavljeno na tržište mnogo naprava za sprečavanje hrkanja, međutim pokazale su se i neefikasne i opasne. Iako za mnoge ljude hrkanje nije ozbiljan problem, ono ipak može biti simptom ozbiljnog oboljenja. Liječnik se rijetko potruđi da utvrdi pravi uzrok toj pojavi.

Neslano prije spavanja

Ako vam je hrkanje problem, možete poduzeti neke mjere. Privikavajte se spavati na boku i zatvorenim ustima. Posavjetujte se s liječnikom ako imate

kronične teškoće s alergijom, sinusitisom, ili prehladom, koje uzrokuje odeblijanje nosne sluznice.

Reducirajte prekomjernu tjelesnu težinu, jer i ona čini da nosna sluznica odeblija i tako se otežava prolaz zraka kroz nos. Osim toga, debeli ljudi radije leže na leđima i često dišu na usta. Čak ako ste i mršavi, izbjegavajte jako zasoljenu hranu navečer, prije spavanja.

Nemojte obavljati jake fizičke vježbe neposredno prije odlaska u krevet. Obavite pregled kod liječnika i nastojte da se vaš problem shvati ozbiljno. U težim slučajevima dolazi u obzir i operativni zahvat, pomoću kojeg se stanjuje sluznica u ždrijelu.

Ako patite zbog nečijeg hrkanja, pokušajte stvar riješiti čepićima za uši. Nekima pomaže da odu spavati prije hrkača. Kao posljednji izlaz ostaje vam odvojena soba, a to je pak manje traumatično nego odvojiti život!

dr. Ivo Belan

Nazovi protiv samoće

Britanska telefonska linija za pomoć „The Silver Line“ svakog tjedna ima deset tisuća poziva od ranjivih i izoliranih starijih ljudi, a tijekom božićnog razdoblja taj broj se višestruko uveća zbog usamljenosti pozivatelja. Zbog nedostatka financiranja za prošli Božić linija je mogla odgovoriti na samo pet tisuća poziva.

Zbog toga je medijska agencija

72Point pokrenula kampanju „Započni razgovor“ kako bi se moglo odgovoriti na svaki poziv izoliranih osoba koje žele čuti prijateljski glas. Brojke kažu kako je 68 posto osoba koje zovu liniju to čine jer su usamljeni ili izolirani, a 90 posto njih živi samo. Stoga je ovo hvalevrijedna akcija koja će pomoći starijim osobama da se ne osjećaju napušteno.

„Sada se sve više organiziraju radionice i tečajevi na kojima starije osobe uče o ekonomskoj pismenosti, jer nije dovoljno imati materijalno osiguranu starost, već treba znati s njom i upravljati“

Piše: Biserka Budigam,
psihologinja

Kad učiš dok si živ

Termin cjeloživotno učenje noviji je u svakodnevnoj jezičnoj komunikaciji. Jedan dio starijih osoba već je bio uključen u neke oblike organiziranog stjecanja novih znanja. Tako su neki umirovljenici pohađali tečajeve stranih jezika zbog novih putovanja i upoznavanja novih prostora, drugi su željeli naučiti služiti se novim tehnologijama, npr. rad na računalu, neki pak naučiti neke oblike umjetničkog izražavanja, kao što je slikanje na platnu, izrada skulptura, vezenje, šivanje. Tu je i još niz novih sadržaja kao npr. zbornu pjevanje i gluma.

Dio umirovljenika i starijih osoba nastoji svoje osjećaje pretočiti u literarne oblike i sadržaje. No, za sve te aktivnosti potrebno je stjecanje novih znanja i vještina. Naime, nije dobro imati samo želju nešto raditi, već to treba i naučiti raditi pravilno. Potrebna je ipak sistematska, organizirana edukacija, kako bismo stekli nova znanja i omogućili njihovu praktičnu primjenu. I tako smo, kad smo otišli u mirovinu, nastojali „savladavati novo gradivo“ samo da zadovoljimo vlastitu znatiželju ili da naučimo ono za što nismo imali vremena dok smo radili.

Dakle, bili smo motivirani ponovno učiti. No, postoje i slučajevi kada nešto novo nismo smatrali dovoljno važnim za naučiti, jer nam „to ne treba“ ili „kako smo do sada živjeli bez toga“ možemo živjeti i dalje, a zapravo smatrali smo da je to nešto što nije nužno znati i da se može živjeti bez toga.

No, sada sam odlučila malo progovoriti o „ekonomskoj pismenosti“, o pismenosti koja nam je potrebna sve češće u svakodnevnom korištenju novca ili nekih drugih oblika plaćanja. Zašto baš sada? Tijekom ove godine, učestalije nego ranijih godina, javljali su se problemi kod starijih, teže pokretnih osoba, koje se nisu znale služiti bankomatom. Budući da im poštar ne donosi mirovinu, morali su je podizati osobno na šalteru u banci ili najbližoj pošti.

Nekoliko puta su ih odvezli mlađi članovi obitelji da podignu novac. A onda su odlu-

čili da im unuk sam mjesečno podiže na bankomatu onoliko novca koliko trebaju za svoje potrebe, jer ih je umarao odlazak u banku i čekanje na šalteru. Uvijek je donio uredno upravo onoliko novca koliko je baka odredila. Ostatak novca na računu ona nije znala pratiti. Računala je da joj ostaje svaki mjesec više od 200 kuna i radovala se da je sada i štedljivija.

No, unuk je u početku za sebe uzimao samo 100 kuna, ali jednom je za party s društvom podigao 500 kn i tada se „sistem malo tebi, malo meni“ počeo urušavati. Kad je došla opomena, roditelji su otišli u banku i tek tada saznali istinu o „aranžmanu bake i unuka“. Naravno, riješili su to odmah u obitelji. Poznati su i slučajevi gdje su i „staratelji“ podigli sav novac s računa gdje je bilo mnogo više novca.

Jučer me upravo zvala gospođa koja je u domu i koja je dala kćeri svu svoju ušteđevinu (novac od prodaje novog dvosobnog stana) kad je išla u dom. Dogovor je bio da će se kći brinuti za nju dok je u domu te kad bude nešto trebala kupiti ili u slučaju da dom poskupi da će joj doplaćivati troškove. Sve to su dogovorile samo usmeno, jer je vjerovala svojoj kćeri pa nije tražila ništa napismeno. Sada traži pravnu pomoć i želi sudskim putem utjerati dug uz pomoć vještaka.

Jako je frustrirana jer je dom u međuvremenu poskupio, postala je teže pokretna pa sama ne može obaviti neke stvari i boji se još goreg zdravstvenog stanja kada će možda trebati platiti i pojačani tretman. Kći je ne obilazi, a ne javlja se ni na telefon. Sina ne želi opterećivati jer je kći dobila novce, a sin ima četvero djece i nema materijalnih mogućnosti pomagati joj. Gospođa kaže da, iako nema nikakav pisani dokument, želi tužiti kćer. Sličan slučaj je i s gospođom koja je prije više od 10 godina kad je još bila dobrog zdravlja potpisala „loš“ ugovor o dosmrtnom uzdržavanju.

Sada kad joj nedostaje novca za tuđu pomoć i njegu, stan je u cijelosti prešao u vlasništvo davatelja uzdržavanja, ali ugo-

vorom nije traženo dodatno uzdržavanje u slučaju potrebe. U posljednje vrijeme sve je više slučajeva kada starije osobe zbog svog neznanja dolaze u tešku materijalnu situaciju, što za rezultat ima niz teških psihičkih trauma.

Zbog svega navedenog, sada se sve više organiziraju radionice i tečajevi na kojima starije osobe uče o ekonomskoj pismenosti, jer nije dovoljno imati materijalno osiguranu starost, već treba znati s njom i upravljati.

Sjećam se kad sam ja krajem 90-ih godina krenula na tečaj rada na kompjuteru, mnoge moje kolegice i kolege nisu htjeli. Bilo je tu ekonomista, bankarskih službenika, arhitekata, inženjera raznih struka, defektologa koji su smatrali da je to pomodarstvo i da im to ne treba. Velika većina je krenula na slične tečajeve kasnije, a neki tek sada (znam to pouzdano jer još i sada tečajeve organiziraju neke naše podružnice).

Zadnjih 20-ak godina razvila se i potreba za pravilnim upravljanjem vlastitom imovinom – pokretnom i novčanom depozitima, tim više što je dio zaposlenih prilikom odlaska u mirovinu dobivao otpremnine u gotovini ili u dionicama. Neki nastavljaju raditi, neki prodaju velike stanove, kuće, vikendice, nudi se i mogućnost ulaganja i stjecanje nove dobiti, a zanimljivi su i programi koji nude štednju malih iznosa koji zapravo psihički osnažuju osobe slabijeg imovinskog stanja.

Smatram da svaki čovjek, bez obzira na godine, koji još ima relativno dobre fizičke i psihičke mogućnosti, može upravljati svojom imovinom ako se dodatno osposobi i stekne nova znanja. Ukoliko upravljanje želi prepustiti drugome, mora sklopiti ugovor. Ugovore treba uvijek sklapati pred stručnim, registriranim tijelima uz eventualnu kontrolu neke stručne pravne ili socijalne službe registrirane upravo za to. Opismenimo se!

Granice i vrijeme učenja za ljude se pomiču sve dalje i treba do kraja vjerovati da mi to možemo. Iskoristimo vrijeme koje nam ostaje!

Nećakinja će plaćati dom

Pitanje: Živim sama u garsonijeri u Zagrebu. Od obitelji imam samo nećakinju (kćer od sestre) koja živi i radi u Njemačkoj. S obzirom da sam već u godinama i lošeg zdravstvenog stanja sve teže mi je voditi brigu o sebi te bih htjela otići u starački dom, no smještaj u njemu ne mogu plaćati s obzirom da mi je mirovina, mala. Pitala sam nećakinju i ona je spremna podmiriti troškove smještaja u domu.

(I.R., Slavonski Brod)

Odgovor: Za rješenje Vaše životne situacije opisane u upitu najbolje je da takvu obvezu formalizirate i sklopite ugovor o doživotnom uzdržavanju s nećakinjom s obzirom da je riječ o osobi vašeg povjerenja i najbližoj rodbini. Navedenim ugovorom Vaša nećakinja (kao davatelj uzdržavanja) obvezala bi se Vas (kao primatelja uzdržavanja) uzdržavati na način da plaća troškove Vašeg smještaja u domu doživotno, dok bi se Vi obvezali dati nećakinji garsonijeru u kojoj sada živite, s time da je stjecanje predmetne garsonijere odgođeno do trenutka Vaše smrti.

Navedeni ugovor mora biti sastavljen u pisanim obliku, te ovjeren od suca nadležnog suda ili potvrđen (solemniziran) po javnom bilježniku, odnosno sastavljen od strane javnog bilježnika u obliku javno bilježničkog akta na temelju izjava ugovaratelja.

Pri sastavljanju navedenoga ugovora (tj. pri uređenju međusobnih prava i obveza između Vas i nećakinje) potrebno je da vodite računa o tome tko će voditi brigu o garsonijeri (s obzirom da će ista biti prazna), tj. tko će plaćati tekuće troškove (režije, pričuva i sl.). Isto tako uzmite u obzir da ćete i Vi za vrijeme boravka u domu imati dodatnih troškova (lijekovi, kava, frizura, pediker i sl.) tako da mirovinu ili njen dio ostavite za svoje osobne potrebe. Postoji mogućnost da date suglasnost za iznajmljivanje garsonijere radi namirenja vaših osobnih troškova.

Čekanje mirovine na burzi

Pitanje: Nad firmom u kojoj sam radio otvoren je ove godine stečajni postupak te je stečajni upravitelj otkazao svim radnicima ugovore o radu. Prijavljen sam kao nezaposlena osoba nadležnoj službi za zapošljavanje. Imam 38 godina radnog staža i 58 godina života. Imam li pravo na mirovinu i kada? **(D.B., Labin)**

Odgovor: Zakonom o mirovinskom osiguranju (N.N. 157/13 i to člankom 36. Zakona (prije vremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca) pravo na mirovinu ima osiguranik koji je nakon prestanka osiguranja neposredno prije ispunjenja uvjeta za prijevremenu starosnu mirovinu proveo u neprekidnom trajanju najmanje dvije godine kao nezaposlena osoba prijavljena službi nadležnoj za zapošljavanje. Zahtjev za prijevremenu starosnu mirovinu zbog stečaja poslodavca podnosi se od dana ispunjenja prvih uvjeta za prijevremenu starosnu mirovinu

tj. navedeno pravo ima osiguranik (muškarac) kad navršši 60 godina života i 35 godina mirovinskog staža (u razdoblju od 1. siječnja 2019. do 31. prosinca 2027.). U Vašem slučaju Vi niste ostvarili te preduvjete i morate čekati stjecanje dobi za umirovljenje.

Veseli djedica

Pitanje: Na nedavnoj proslavi rođendana moga oca (70 godina) on je u malo veselom stanju izjavio da svu svoju imovinu ostavlja mome sinu (svome unuku). Molim Vas za objašnjenje koji je pravni značaj takve izjave. Hvala.

(D.Z., Zagreb)

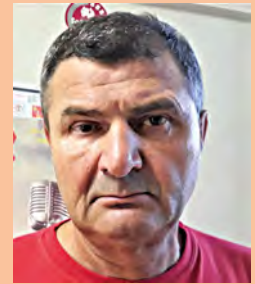
Odgovor: Važećim Zakonom o nasljeđivanju (N.N. 48/03) kao oblik oporuke predviđena je i oporuka u izvanrednim okolnostima tj. usmena oporuka (čl. 37) Navedenim člankom je propisano da oporučitelj može očitovati svoju posljednju volju usmeno pred dva istodobno nazočna svjedoka samo u izvanrednim okolnostima zbog kojih nije u stanju oporučiti ni u jednom drugom valjanom obliku. Ovakva oporuka prestaje vrijediti kad protekne 30 dana od prestanka izvanrednih okolnosti u kojima je napravljena. Iz Vašeg upita može se zaključiti da nisu postojale izvanredne okolnosti za davanje navedene izjave koja bi imala pravni značaj. Naime, pod izvanrednim okolnostima smatraju se situacije požara, poplava, zemljotresa i sl., a ne proslava rođendana, tim više što navodite da je izjava dana u „malo veselom stanju“. Stoga, takva izjava ne proizvodi pravne učinke.

Posao ili mirovina

Pitanje: S poslodavcem imam zaključen ugovor o radu na neodređeno vrijeme. Prije tri mjeseca navršio sam 65. god života i imam 37 godina mirovinskog staža, ali nitko mi ništa nije rekao da moram u mirovinu pa sam nastavio raditi kod poslodavca. Koja je moja pravna situacija s obzirom na prava i obveze iz mirovinskog osiguranja. **(D.M., Zagreb)**

Odgovor: Propisima o radu tj. Zakonom o radu (N.N. 93/14; 127/17) predviđen je način prestanka ugovora o radu te je između ostaloga propisano da ugovor o radu prestaje kada radnik navršši šezdeset pet godina života i petnaest godina mirovinskog staža, osim ako se radnik i poslodavac drugačije ne dogovore. Istodobno je propisima o mirovinskom osiguranju tj. Zakonom o mirovinskom osiguranju predviđeno da osiguranik ima pravo na starosnu mirovinu kada navršši 65 godina života i najmanje 15 godina mirovinskog staža. To što ste nastavili raditi i nakon ispunjenja jednog od uvjeta za prestanak ugovora o radu može se smatrati prešutnim dogovorom između Vas i poslodavca te ste i nadalje u radnom odnosu kod poslodavca sukladno zaključenom ugovoru o radu. Ukoliko namjeravate realizirati pravo na starosnu mirovinu, potrebno je da prestane ugovor o radu na jedan od načina propisanih Zakonom o radu (npr. sporazumom između Vas i poslodavca ili otkazom u koliko su za isti ispunjene pretpostavke).

pravni
savjeti

Odgovara:
Davor Šmuljić
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovalište
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/46 55 111/244
ili 01/46 15 797

Stjepan Sekulić, predsjednik Podružnice SUH-a Rugvica

Rugvica voli umirovljenike

„Sanjam Hrvatsku - lijepu i bogatu i punu mira, ali ne znam da li ću je dosanjati. Jer Hrvatska sada nije ono zakaj smo se mi išli 1990.-1991. boriti u rat“

Kada upitate Stjepana Sekulića čime se najviše ponosi, on bez razmišljanja odgovori s petero unučadi, Martinom, Matejom, Korinom, Leticijom i tek pridošlim na ovaj svijet, malim Karlom. Stjepan je rođen 1952. godine, a sa svojom ženom Biserkom ima dvoje djece, Moniku i Igora, koji su mu podarili unučad koja su, kako kaže, za njega prava životna radost.

Stjepan je predsjednik jedne od najmlađih podružnica SUH-a, one u Rugvici, koja je do prosinca prošle godine bila ogranak SUH-ove Podružnice Dugo Selo, ali onda su Rugvičani na izbornoj skupštini odlučili se odvojiti i krenuti samostalnim putem sa Stjepanom na čelu.

Inače, Stjepan je sindikalni rad započeo 1993. godine, nedugo nakon što je kao dragovoljac Domovinskog rata napustio vojsku zbog zdravstvenih problema i zaposlio se u Sokol Mariću kao zaštitar. U toj tvrtki je radio do umirovljenja te je izrazito ponosan što se kao sindikalac s kolegama uspio izboriti da radnici dobiju kolektivni ugovor, isplaćivanje otpremnine za odlazak u mirovinu i regres za godišnji odmor pa čak i za bolju prekovremenu satnicu, iako je, kako Stjepan kaže, gospodin Marić, kao i svi privatnici, bio izuzetno tvrd pregovarač.

Odlaskom u mirovinu Stjepan je odlučio sindikalno iskustvo pretočiti i u borbu za prava umirovljenika i opet mu ide jako dobro. Tako Podružnica SUH-a Rugvica je mjesto gdje se 80-ak umirovljenika međusobno druži, zajedno ide na izlete, dočekuje Novu godinu, roštilja, peče ribe, a na pitanje na koju aktivnost je najponosniji Stjepan nam je rekao da ih ima više od jedne.

„U ekološkoj akciji *Sava kojoj pripadamo* bio je najveći odaziv naših članova i tada smo od smeća očistili čak tri kilometra obale Save. Sakupili smo preko 150 vreća raznog smeća te smo dobili i zahvalnicu za sudjelovanje od naše općine. Također, na Veliki petak smo poslile obreda u župama Nart i Oborovo dijelili ribice koje smo ispekli, te smo u Nartu podijelili 450 porcija,

a u Oborovu 120, a ostatak ribica smo donirali Caritasu sisačko-moslavačke županije u Oborovu. Jako sam ponosan i na proslavu 1. svibnja koju smo po treći put održali u Rugvici s velikim kulturno-umjetničkim programom gdje su sudjelovali KUD Posavka, KUD Stančec, KUD Hrvata BiH i limena glazba KUD-a Preporod iz Dugog sela, te smo tradicionalno podijelili porcije graha, ove godine njih 800, a cilj nam je sljedeće godine da se ta brojka popne na tisuću.“

Stjepan ističe kako sve to ne bi bilo moguće bez izrazito dobre suradnje s općinom Rugvica i njezinim čelnikom, 36-godišnjim Matom Čičkom, koji je uvijek spreman financijski pomoći umirovljenicima u njihovim aktivnostima. Tako je općina ove godine osigurala sredstva za organizaciju sportskih igara SUH-a Zagrebačke županije, koje će se održati 14. rujna u Rugvici, a gdje će se sudionici natjecati u beli, pikadu, šahu i stolnom tenisu. Očekuje se 150 sudionika iz šest SUH-ovih podružnica regije.

Htjeli su Rugvičani i ove godine na more, no neugodno ih je iznenadila odbijenica triju gradova, Crikvenice, Malinske i Novog Vinodolskog koji su im poručili da ne primaju jednodnevne izlete.

„Čak nas je odbila i Thalassoterapia, odmaralište u Crikvenici, gdje smo prošle godine išli na takve izlete, a ove nam nisu dopustili. Nakon toga smo donijeli odluku da ima i po unutrašnjosti jako lijepih mjesta, od toplica do Kopačkog rita, da nije sve ni u moru“, poručuje Stjepan.

Prije ljeta, na Drugom sajmu OPG-ova održana je i prva Rugvička Vajnukušijada gdje su SUH-ovci Rugvice sudjelovali s dva tima, SUH 1 i SUH 2, u pripremi tradicionalnog jela vanjkuša, odnosno štrukli. Članice su ispekile oko 180 komada štrukli i dobro nahranile okupljene. Početkom rujna na danima Općine Rugvica SUH-ovci će sudjelovati i na Rugvičkoj kotličijadi, a u planu su i brojni izleti, tako da će umirovljenicima u Rugvici doista biti ispunjen kalendar sa

zanimljivim događanjima.

Skrenuli smo malo i na ozbiljnije teme pa smo upitali Stjepana što misli o trenutnom položaju umirovljenika i smatra li da će uskoro doći do poboljšanja.

„Položaj umirovljenika nije sjajan, morao bi biti bolji, a da li će doći do poboljšanja, ne znam, nisam previše optimističan. Sad najavljuju od 1.9. povećanje mirovine od 2,44 posto. Ako se tako nastavi, bit će ipak malo bolje nego prije“, ipak je pomalo optimističan Stjepan, no smeta ga trenutni sustav naručivanja na pregled u obiteljskoj medicini, posebno neprilagođen umirovljenicima invalidima, što je i sam.

„Netko se naruči kako bi pokupio tablete, ja dođem bolestan, ovaj naručen ima prednost, a ja sjedim npr. s temperaturom i čekam po nekoliko sati da bih došao na red. Gdje je tu logika“, pita se Stjepan.

Pokušaj ove Vlade da se odlazak u mirovinu prolongira do 67 godine života je besmislen, smatra Stjepan. Kaže kako je otišao u invalidsku mirovinu jer nije više mogao raditi i funkcionirati na poslu kao zaštitar, a drugih „lakših“ poslova nije bilo. Možda bi sa 67 godina jedan sveučilišni profesor mogao raditi, mada ni njegov mentalni sklop ne funkcionira kao prije, zbog čega je 65 godina maksimum za odlazak u mirovinu, smatra Stjepan.

Smeta ga i prevelika penalizacija za odlazak u prijevremenu mirovinu, te smatra da se ona mora smanjiti. To je na svojoj koži osjetila i njegova žena Biserka, koja u starosti nije mogla više raditi u zdravstvu, odnosno problem joj je postao i pacijenta odvesti u bolnici na rendgen, a prijevremeni odlazak u mirovinu značio joj je i jako skromna primanja.

Na kraju smo Stjepana upitali i kakvu Hrvatsku sanja.

„Sanjam ju lijepu i bogatu i punu mira, ali ne znam da li ću je dosanjati. Jer Hrvatska sada nije ono zakaj smo se mi išli 1990.-1991. boriti u rat. To je sasvim druga priča. Umirovljenici su zapostavljeni pa i umirovljenici koji su bili pravi branitelji“.

Igor Knežević